

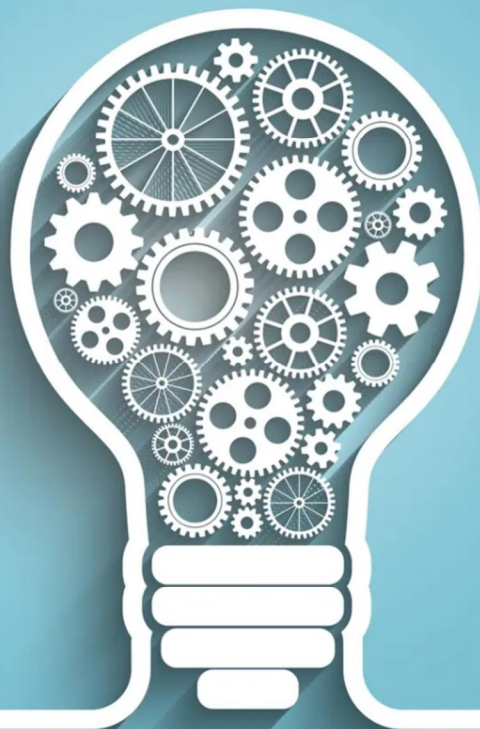
Forsknings- og udviklings- omkostninger

REGNSKABSMÆSSIG BEHANDLING

Aalborg Universitet
Afgangsprojekt maj 2022, HD-R

Vejleder:
Mads Madsen

Forfattere:
Katrine Hedegaard Jensen, stud.nr. 20200288
Maria Dorthea Deurs Sørensen, stud.nr. 20196870

Abstract

Due to the increasing amount of innovative Danish companies and the initiatives by the government to increase research and development activities in the Danish companies, the importance of the accounting treatment of research and development costs is increasing. It will continue to do so, since innovation is significant for the Danish economy and competitiveness. Since it is important for companies and readers of the annual report to have knowledge about these costs, the main purpose of this project is the accounting treatment of research and development costs and how companies practice this. Furthermore, the challenges it can cause will be highlighted.

The project starts with a theoretically review of the basic Danish rules for accounting to understand the basic knowledge of accounting. This will lead to a review of the accounting treatment of research and development costs with focus on how research and development costs separate from each other, since the accounting treatment is different for the two kinds of costs. Therefore, it is important to know the difference and know the rules for documenting development costs, as there are a lot of requirements for documentation for recognition of development costs in the balance sheet. Furthermore, the requirements for research and development costs in the annual report will be explained.

The theory is the foundation of the further analysis of annual reports from four chosen Danish companies with research and development costs. It will consist of an analysis of the companies' compliance of the rules for research and development costs and how the treatment of these is different or alike in the four annual reports, and how different the requirements are interpreted by the companies.

Throughout the composition of the project, there have been identified some challenges in the accounting treatment of research and development costs in different aspects. At last, these challenges will be discussed. The challenges include the distinction between research and development, compliance of the criteria for recognition, impairment test and the matching principle.

The analysis of the annual reports showed differences in the scope of information about the research and development costs, and the analysis showed some challenges with the treatment of research and development costs as well, which not necessarily have a solution without challenges.

Indhold

Abstract	1
Indledning.....	5
Problemformulering	5
Problemstillinger	6
Afgrænsning.....	6
Metode.....	6
Struktur.....	7
Kildekritik	8
Teoretisk tilgang til opgaven.....	9
Forkortelser	10
Lovgrundlag	11
Grundlæggende regnskabsteori	11
Retvisende billede	11
Grundlæggende forudsætninger	13
Revisionspligt.....	17
Regnskabsmæssige definitioner	18
Definition af et aktiv	18
Definition af et immaterielt aktiv	19
Definition af forskning og udvikling.....	21
Definition af forskning	21
Definition af udvikling	22
Adskillelse mellem forskning og udvikling	23
Betingelser for indregning af udviklingsomkostninger.....	23
Teknisk muligt at færdiggøre	24
Hensigt om brug eller salg	24
Mulighed for brug eller salg.....	25
Frembringelse af fremtidige økonomiske fordele	25
Tilgængelige ressourcer	25
Måling af omkostninger	25
Opsamling	26
Regnskabsmæssig behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger.....	26
Indregning og måling af forskningsomkostninger	26
Indregning og måling af udviklingsomkostninger	26
Indregning	27
Egenkapitalreserve	27
Måling til kostpris	28

Aktivering af løn	29
Aktivering af omkostninger	30
Aktivering af driftsmidler.....	30
Afskrivninger	30
Nedskrivninger	31
Dagsværdi.....	31
Udviklingsprojekter under udførsel	32
Færdiggjorte udviklingsprojekter	32
Afgrænsning mellem udvikling og vedligeholdelse.....	32
Tilskud.....	33
Opstilling.....	33
Ledelsesberetning.....	34
Anvendt regnskabspraksis.....	34
Note	35
Præsentation	35
Delkonklusion	37
Analyse af udvalgte C25 virksomheder	38
Præsentation af virksomhederne	38
Novo Nordisk	38
Genmab	39
Coloplast.....	39
Rockwool	39
Revisionspåtegning	40
Ledelsesberetning.....	40
Novo Nordisk	41
Genmab	42
Coloplast.....	44
Rockwool	46
Opsamling	46
Anvendt regnskabspraksis.....	47
Novo Nordisk	47
Genmab	50
Coloplast.....	51
Rockwool	52
Opsamling	53
Note	54
Novo Nordisk	54

Genmab	55
Coloplast.....	57
Rockwool	58
Opsamling	60
Præsentation	60
Novo Nordisk	60
Genmab	61
Coloplast.....	62
Rockwool	62
Opsamling	63
Delkonklusion	64
Problematisering af forsknings- og udviklingsomkostninger	65
Sondring mellem forskning, udvikling og vedligeholdelse	65
Opfyldelse af indregningskriterier	67
Nedskrivningstest	69
Matchingprincippet	71
Delkonklusion	72
Konklusion	74
Litteraturliste	77

Indledning

Tæt på halvdelen af danske virksomheder har lanceret nye produkter eller forretningsprocesser mellem 2018 og 2020, hvorfor mange danske virksomheder udvikler nye produkter eller processer (Halvdelen af danske virksomheder er innovative, 2021). I 2021 sendte danske virksomheder 9,2% flere ansøgninger om patenter til den Europæiske Patentmyndighed end i 2020, dette indikerer, at behovet for patenter er stigende grundet stigende innovation og udvikling i danske virksomheder. Patenter bidrager til en bedre konkurrenceevne blandt de danske virksomheder, hvorfor innovationen er utrolig vigtig for både de danske virksomheder, men også for den danske økonomi (Patent- og varemærkestyrelsen, 2022).

Aktiviteter i forbindelse med forskning og udvikling fylder derfor en del i det danske erhvervsliv. Dette bidrager til innovationen blandt virksomhederne, og der er løbende blevet vedtaget nye tiltag fra regeringen, der skal bidrage til at øge incitamentet til innovation, forskning og udvikling for at øge antallet af virksomheder med disse aktiviteter. Stigningen betyder, at flere virksomheder har forsknings- og udviklingsaktiviteter, hvorfor det er vigtigt at have fokus herpå samt på den regnskabsmæssige behandling heraf, for at disse bliver behandlet korrekt i virksomhedernes regnskaber. Tiltagene fra regeringens side må ligeledes forventes at medføre en stigning i forsknings- og udviklingsaktiviteter fremadrettet, hvorfor dette emne blot vil blive mere relevant i fremtiden.

Det kan være svært at skelne mellem forskning og udvikling, hvilket er én af grundene til, at den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger kan være kompliceret og medføre nogle udfordringer. Andelen af og stigningen i innovative danske virksomheder samt udfordringerne i forbindelse med den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger er grundlaget for interessen i dette emne og projekt.

Problemformulering

På baggrund af det stigende fokus på forskning og udvikling samt det stigende antal virksomheder med disse aktiviteter, vil der også være et stigende fokus på den regnskabsmæssige behandling heraf samt de høje krav hertil. Det vil derfor være vigtigt at undersøge de udfordringer, der kan opstå i forbindelse med den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger. Dette har resulteret i følgende problemformulering for opgaven:

Hvilke regnskabsmæssige udfordringer er der ved virksomheders forsknings- og udviklingsomkostninger?

Problemstillinger

Ud fra ovenstående problemformulering er der udarbejdet følgende tre problemstillinger, som hjælp til besvarelse af problemformuleringen:

1. Hvilke krav er der til indregning og måling af forsknings- og udviklingsomkostninger?
2. Hvordan behandles forsknings- og udviklingsomkostninger i praksis?
3. Hvilke problematikker opstår i forbindelse med indregning af udviklingsomkostninger?

Afgrænsning

Opgaven omhandler den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger samt de udfordringer, der kan opstå herved. Opgaven afgrænses dermed fra at omhandle den skattemæssige behandling samt revisionshandlinger ved revision af forsknings- og udviklingsomkostninger. Udviklingsprojekter er immaterielle anlægsaktiver, hvorfor der også vil være beskrivelser af aktiver og immaterielle anlægsaktiver generelt, som danner grundlag for den videre analyse af forsknings- og udviklingsomkostninger. Der afgrænses fra de andre aktiver samt andre immaterielle aktiver end forsknings- og udviklingsomkostninger.

Opgaven afgrænses til reglerne for klasse B-, C- og D-virksomheder, og der undersøges udelukkende danske virksomheder i opgaven. Der afgrænses fra regnskabsklasse A-virksomheder, da dette er personlige virksomheder, der ikke er underlagt de samme krav som de andre regnskabsklasser og desuden ikke skal offentliggøre deres årsrapporter. I opgaven sammenlignes børsnoterede virksomheder på baggrund af deres seneste offentliggjorte årsrapport, og der afgrænses derfor til de i opgaven nævnte årsrapporter. For at skabe det bedst mulige sammenligningsgrundlag analyseres virksomheder fra samme regnskabsklasse, og der afgrænses dermed fra virksomheder i regnskabsklasse B og C i sammenligningen.

Der tages udgangspunkt i dansk lovgivning og praksis på området, og hvor dette ikke er tilstrækkeligt, suppleres med international lovgivning, herunder IAS 38. Den danske lovgivning for regnskabsaflæggelse reguleres i årsregnskabsloven. Der afgrænses fra specifik lovgivning på området for udvikling af websider, SIC 32 samt anden særlovgivning.

Metode

Fremgangsmåden og metoden, der er anvendt i rapporten, vil nedenfor blive gennemgået. Herudover vil der blive redegjort for de anvendte kilder samt en kildekritisk vurdering af disse.

Herefter redegøres der for den teoretiske tilgang til opgaven. Til sidst vil der fremgå en oversigt over de forkortelser, der er blevet benyttet i rapporten.

Struktur

Opgaven omhandler den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger samt de udfordringer, dette medfører. Opgaven starter med en indledning af emnet, som introducerer baggrunden for valget af emnet, som leder til præsentationen af den valgte problemformulering. Problemformuleringen medfører nogle underliggende problemstillinger, der vil blive behandlet og besvaret løbende i rapporten. Herunder vil der også være en beskrivelse af afgrænsningerne inden for emnet samt en redegørelse for den anvendte metode, kildekritik og en oversigt over forkortelser, der er anvendt i rapporten. Herefter vil det anvendte lovgrundlag blive beskrevet.

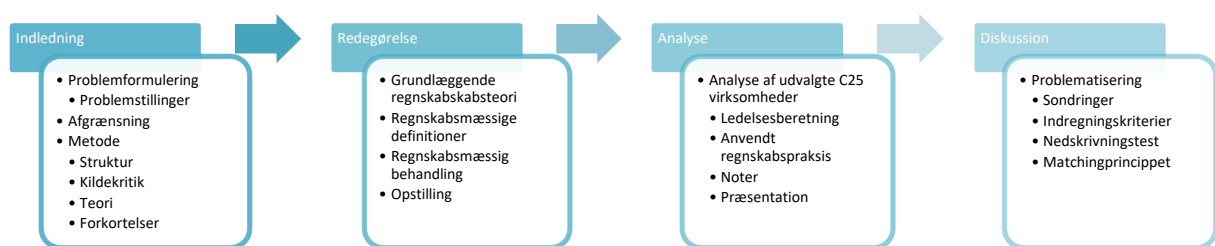
Besvarelsen af problemformuleringen og problemstillingerne vil tage udgangspunkt i en redegørelse af den regnskabsteori, der ligger til grund for udarbejdelsen af årsrapporter for danske virksomheder, herunder et retvisende billede samt de grundlæggende forudsætninger. Herefter vil aktiver, immaterielle aktiver, forskning og udvikling blive defineret ved hjælp af definitioner fra årsregnskabsloven og International Accounting Standard. Herunder vil der også blive sondret mellem forskning og udvikling samt redegjort for betingelserne for indregning af udviklingsprojekter. Dette leder til den regnskabsmæssige behandling af både forsknings- og udviklingsomkostninger. Her vil der blive redegjort for indregning og måling af forskningsomkostninger og udviklingsomkostninger. Under indregning og måling af udviklingsprojekter vil reglerne for egenkapitalreserven, målingsmetoder, omkostninger der kan aktiveres samt af- og nedskrivninger blive gennemgået. Der vil ligeledes blive sondret mellem udviklingsprojekter under udførsel og færdiggjorte udviklingsprojekter samt mellem udvikling og vedligeholdelse. Til sidst vil reglerne for den regnskabsmæssige behandling af tilskud til forsknings- og udviklingsprojekter blive beskrevet.

I forlængelse af indregning og måling, vil opstillingen af udviklingsprojekter i årsrapporten blive gennemgået. Herunder krav til ledelsesberetningen, den anvendte regnskabspraksis, noter og præsentationen. Dette vil lede til en delkonklusion på den første problemstilling.

For at besvare, hvorledes forsknings- og udviklingsomkostningerne behandles i praksis, vil der blive analyseret årsrapporter fra udvalgte C25 virksomheder. Her vil ledelsesberetningerne, anvendt regnskabspraksis, noter og præsentationerne i forbindelse med forsknings- og

udviklingsomkostningerne blive analyseret og sammenlignet på tværs af virksomhederne samt sammenholdt med lovgivningen. Sammenligningen skal belyse de forskellige måder at fortolke og anvende reglerne på i forhold til, hvor lidt eller meget, der skrives og vises angående forsknings- og udviklingsomkostninger hos de forskellige børsnoterede virksomheder. Behandlingen af forsknings- og udviklingsomkostninger hos de fire virksomheder udleder nogle problematikker inden for området.

I forhold til problematikker i forbindelse med indregning af udviklingsomkostninger vil sondringen mellem forskning, udvikling og vedligeholdelse blive diskuteret. Ligeledes vil problematikkerne i forbindelse med opfyldelse af kriterierne for indregning og nedskrivningstest blive diskuteret. Til sidst vil udfordringen med overholdelse af princippet om matching i forbindelse med udviklingsprojekter også blive diskuteret. I diskussionen indgår også overvejelser i forhold til, hvordan problematikkerne eksisterer på tværs af regnskabsklasserne, og hvordan det sandsynligvis vil være sværere at opfylde kravene for de lavere regnskabsklasser.

Kildekritik

I opgaven redegørelses der for forsknings- og udviklingsomkostninger på baggrund af lovgivning, herunder årsregnskabsloven og International Accounting Standard. Dette er begge officielle og anerkendte kilder, da det er lovgivning og standarder, som regulerer regnskabsaflæggelsen. Disse vurderes at være de mest pålidelige kilder, der kan findes.

Udover ovenstående lovgrundlag er der brugt regnskabshåndbøger og artikler fra nogle af Danmarks største revisionshuse til redegørelsen. Regnskabshåndbøgerne samt artiklerne er revisionshusenes forklaringer og fortolkninger af loven. Disse indeholder derfor en grad af subjektivitet, da loven kan tolkes inden for nogle mindre grænser. Dette er også årsagen til, at der i redegørelsen er taget udgangspunkt i både love, regnskabshåndbøger og artikler, da disse nuancerer loven. Der er suppleret med teori fra to forskellige regnskabshåndbøger samt diverse

artikler for at sikre mest mulig nuance og afdække en del af problemet med graden af subjektivitet. Det er dog begrænset, hvor subjektive regnskabshåndbøgerne og artiklerne kan være, når det er forklaringer og fortolkninger af loven. Regnskabshåndbøgerne og artiklerne som kilder vurderes derfor stadig at være meget pålidelige kilder, også her på baggrund af afsenderne, som er nogle af landets største og mest anerkendte revisionshuse.

Til analysen bruges også ovenstående kilder som grundlag, og herudover anvendes de udvalgte virksomheders senest offentliggjorte årsrapporter, da det er indholdet af disse, som analyseres med udgangspunkt i ovenstående lovgivning. De udvalgte virksomheder er alle regnskabsklasse D-virksomheder og er derfor børsnoterede. Dette betyder også, at det er et krav, at årsrapporten er revideret. Den uafhængige revisors revisionspåtegning giver regnskabslæser høj grad af sikkerhed, og årsrapporterne som kilder har dermed også stor pålidelighed (Lau, A., 2018).

De analyserede virksomheders hjemmesider og artikler på disse anvendes også i opgaven. Brugen af disse er i et mindre omfang. Disse er som kilder også mindre troværdige, da en virksomhed på sin egen hjemmeside som regel ikke er objektiv, når der skrives om egen virksomhed.

Teoretisk tilgang til opgaven

Opgaven er bygget op i tre dele:

- Teori på baggrund af lovgivning
- Analyse af virksomheders anvendelse og overholdelse af loven
- Problematikker vedrørende anvendelse og overholdelse af loven

Fra første til anden del i opgaven arbejdes der deduktivt. Det vil sige, at der tages udgangspunkt i en teori, hvor man undersøger, om den passer på de enkelte tilfælde, man undersøger (Hvad vil du vide, 2020). Det gøres i opgaven, da det er en teori, at virksomheder, der aflægger årsrapport efter årsregnskabsloven og i øvrigt har en blank uafhængig revisors revisionspåtegning, overholder de krav, som er i årsregnskabsloven. Kravene, som virksomhederne skal overholde, er beskrevet i opgaven. Testen af teorien sker ved analysen af, om de udvalgte virksomheder overholder kravene i deres årsrapport jf. årsregnskabsloven og IAS 38. Efter testen vil der kunne konkluderes, om teorien om overholdelse af årsregnskabsloven og IAS 38 kan be- eller afkræftes.

Der arbejdes herefter induktivt fra anden til tredje del af opgaven. Det vil sige, at der observeres enkelte tilfælde og laves generelle antagelser ud fra det observerede (Hvad vil du vide, 2020).

Dette gøres i praksis i opgaven, da der i analysen af virksomhedernes årsrapporter observeres, hvordan de behandler deres forsknings- og udviklingsomkostninger. Herefter laves generelle antagelser om behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger ud fra de udvalgte virksomheders behandling. Herunder generelle antagelser om de problematikker, der er ved indregning af forsknings- og udviklingsomkostninger for andre virksomheder.

Udover teoretisk tilgang, skal opgaven også vurderes i forhold til pålidelighed og gyldighed, også kaldet reliabilitet og validitet. Opgavens reliabilitet er dennes pålidelighed eller konsistens. Det handler derfor om nøjagtighed, og om man ville opnå det samme med undersøgelsen på et andet tidspunkt eller med en anderledes tilgang (Reliabilitet, metodeguiden). Reliabiliteten øges ved at undersøge flere virksomheders årsrapporter for det samme år. Denne kunne dog være forøget mere, hvis der også var analyseret på baggrund af tidligere årsrapporter for de udvalgte virksomheder, eksempelvis analyse af de seneste tre godkendte årsrapporter for hver virksomhed. Dette er ikke gjort grundet omfanget af opgaven.

Opgavens validitet er gyldigheden af undersøgelsens konklusioner, her ses bl.a. på stikprøvens repræsentativitet. Når stikprøven er meget repræsentativ, er validiteten højere. Stikprøven er her de fire udvalgte virksomheder, og disse er valgt på baggrund af deres regnskabsklasse og branche. Det er ikke en særlig stor stikprøve, hvorfor validiteten ikke er så høj. Derimod øges validiteten i dens anvendelse på forskellige virksomheder, som øger generaliserbarheden (Validitet, metodeguiden). Analysen af de udvalgte virksomheder danner grundlag for en diskussion af generalisering til andre virksomheder i forhold til problematikkerne ved forsknings- og udviklingsomkostninger.

Opgavens reliabilitet og validitet er god, opgavens formål og omfang taget i betragtning. Når der er lavet handlinger, som nedsætter reliabiliteten og validiteten, laves der andre handlinger, som øger disse igen.

Forkortelser

Der anvendes i nogle tilfælde forkortelser i rapporten. Følgende forkortelser benyttes i rapporten:

Årsregnskabsloven	ÅRL
International Accounting Standard	IAS
International Financial Reporting Standard	IFRS

Lovgrundlag

Årsregnskabsloven, International Accounting Standard og International Financial Reporting Standard regulerer alle sammen regler for regnskabsaflæggelsen. ÅRL er den danske lov for årsregnskaber, som alle erhvervsdrivende virksomheder er underlagt. Dette er dog med undtagelse af finansielle virksomheder, offentlige virksomheder samt andre virksomheder, som er underlagt andre regnskabsregler udarbejdet af Finanstilsynet. IAS og IFRS er internationale standarder for regnskabsaflæggelsen. Disse indebærer regler, som gælder internationalt, og som man i Danmark skal følge, hvis man er en regnskabsklasse D-virksomhed, herunder et børsnoteret selskab eller et statsligt aktieselskab. ÅRL samt IAS og IFRS regulerer regler for indregning og måling af udviklingsomkostninger. Opgaven tager udgangspunkt i årsregnskabsloven, og vil supplere med reglerne fra IAS 38, hvor disse har forskelligheder, som kan påvirke danske selskabers indregning og måling af udviklingsprojekter.

Grundlæggende regnskabsteori

Inden teorien om forsknings- og udviklingsomkostninger udfoldes, redegøres der her for den grundlæggende regnskabsteori jf. årsregnskabsloven, som er forud for behandlingen af en konkret regnskabspost i regnskabet, som i dette tilfælde er forsknings- og udviklingsomkostninger. Årsrapportens grundlæggende krav er behandlet i ÅRL §§11-16, disse paragraffer danner rammerne for udarbejdelsen af regnskabet, og for denne redegørelse.

Retvisende billede

Jf. ÅRL §11 skal en virksomheds årsrapport give et retvisende billede, og af lovens direkte tekst lyder det:

“Årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab skal give et retvisende billede af virksomhedens og koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet. Ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse for de forhold, som beretningen omhandler.” (ÅRL §11).

Dette er en af lovens vigtigste bestemmelser i den forstand, at det er hele forudsætningen for at udarbejde årsrapporten. Ved enhver beslutning om brug af andre regnskabsmæssige regler, skal det vurderes om brugen heraf giver et retvisende billede. Kravet til et retvisende billede er altoverskyggende, hvilket også præciseres i ÅRL §11, stk. 2, 3 og 4, hvor lovens direkte tekst lyder:

“Stk. 2. Hvis anvendelsen af bestemmelserne i denne lov ikke er tilstrækkelig til at give et retvisende billede som nævnt i stk. 1, skal der gives yderligere oplysninger i årsregnskabet, henholdsvis koncernregnskabet.

Stk. 3. Hvis anvendelse af bestemmelserne i denne lov i særlige tilfælde vil stride mod kravet i stk. 1, 1. pkt., skal de fraviges, således at dette krav opfyldes. En sådan fravigelse skal hvert år oplyses i noterne, hvor den skal begrundes konkret og fyldestgørende med oplysning om, hvilken indvirkning, herunder så vidt muligt den beløbsmæssige indvirkning, fravigelsen har på virksomhedens henholdsvis koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet.

Stk. 4. Kravene i stk. 1-3 gælder tilsvarende, når der anvendes standarder, der er udstedt inden for rammerne af denne lov, jf. § 136.” (ÅRL §11, stk. 2-4).

ÅRL §11, stk. 2 siger altså, at man skal oplyse, hvis man ikke kan give et retvisende billede af virksomhedens forhold i årsrapporten ved brug af lovens bestemmelser. Stk. 3 uddyber, at hvis lovens bestemmelser direkte modstrider at give et retvisende, skal man undlade at benytte lovens bestemmelser, således man stadig overholder kravet om at give et retvisende billede. Det bekræfter, at ÅRL §11 er grundlæggende for regnskabsaflæggelsen og er uundgåelig.

Det, at årsrapporten skal give et retvisende billede af virksomhedens forhold, er ikke en opskrift, der kan følges fra ende til anden. Dog opstiller ÅRL §12 nogle regler i sit stk. 2 og 3, som skal opfyldes for, at årsregnskabet, koncernregnskabet og ledelsesberetningen kan give et retvisende billede. Paragraffen fortæller, at årsrapporten skal kunne støtte regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger. Regnskabsbrugerne er oplistet som værende:

- Personer
- Virksomheder
- Organisationer
- Offentlige myndigheder

Disse økonomiske beslutninger må forventes normalt at blive påvirket af en udarbejdet årsrapport. Under ovenstående regnskabsbrugere nævnes nuværende og mulige:

- Kreditorer
- Kunder
- Virksomhedsdeltagere

- Medarbejdere
- Alliancepartnere
- Lokalsamfundet
- Tilskudsgivende myndigheder

De økonomiske beslutninger, der træffes, kunne vedrøre:

1. Placering af regnskabsbrugerens egne ressourcer
2. Ledelsens forvaltning af virksomhedens ressourcer
3. Fordeling af virksomhedens ressourcer

Årsrapporten skal altså vise et retvisende billede af virksomhedens forhold, således en regnskabsbruger kan handle ud fra pålidelige informationer. Årsrapporten skal jf. ÅRL §12, stk. 3 desuden udarbejdes, således den oplyser om alle forhold, som normalt er relevante for regnskabsbrugerne, og disse oplysninger skal ydermere være pålidelige i forhold til, hvad man som regnskabsbruger normalt, må forvente af et årsregnskab.

Selvom ÅRL §12 opstiller nogle regler for overholdelse af lovens §11, så er der stadig meget rum til fortolkning af, hvordan man kan give et retvisende billede. Der er tale om et retvisende billede, og der er dermed ikke et facit på, hvad et retvisende billede er. Dette vil være forskelligt fra virksomhed til virksomhed. Det er derfor vigtigt at skelne mellem “et retvisende billede” og “det retvisende billede”. Havde loven lydt “det retvisende billede” ville det indikere, at der er et facit, og at det var forudbestemt, hvad der giver årsrapporten det retvisende billede. Da dette ikke er tilfældet, giver årsregnskabsloven større frihed til fortolkninger, hvilket giver bedre forudsætninger for overholdelse af lovens kernebestemmelse ÅRL §11, og dens uddybende ÅRL §12.

Grundlæggende forudsætninger

Udover de vigtige krav i ÅRL §§11-12, indeholder ÅRL §13 de grundlæggende forudsætninger for regnskabsaflæggelsen. Paragraffens stk. 1 er ni oplistede punkter, som skal overholdes, herunder (PwC, side 55-56 og EY, side 64):

1. Klarhed

Klarhed handler om, at årsrapporten skal udarbejdes på en klar og overskuelig måde. Årsrapporten må ikke være tvetydig eller vildledende. Dette kan ikke fraviges, da det aldrig vil være mere retvisende ikke at have klarhed.

2. Substans

Substans handler om indhold frem for formalia. Der skal altså tages hensyn til reelle forhold frem for formaliteter, som ikke har reelt indhold. Kravet kan ikke fraviges, da formaliteter ikke vil give et mere retvisende billede end, hvis man ikke havde dem med.

3. Væsentlighed

Alle væsentlige forhold skal indgå i årsrapporten. Det vil sige, at ubetydelige forhold kan undlades, medmindre de tilsammen med andre ubetydelige forhold udgør noget væsentligt, i det tilfælde skal de indgå alligevel. Kravet kan ikke fraviges, da årsrapporten ikke kan give et retvisende billede, hvis ikke de væsentlige forhold indgår.

4. Going concern

Going concern er, at man formoder, at driften af en aktivitet fortsætter. Hvis en aktivitet ikke skal eller ikke kan fortsættes, afvikles den, og klassifikation, opstilling samt indregning og måling tilpasses med afviklingen. Going concern vurderes år for år, og der tages derfor stilling til, om virksomhed kan overleve et år ud i fremtiden. Kravet kan ikke fraviges, da going concern skal påtales, hvis ikke det er til stede, og hvis ikke kravet overholdes, vil årsrapporten derfor ikke give et retvisende billede.

5. Neutralitet

Neutralitet handler om, at man skal være neutral, hvad angår indregning og skøn, og dette skal gøres på et forsigtigt grundlag, som er underbygget og neutralt. Dette betyder også, at alle værdireguleringer skal indregnes uanset om det påvirker årsrapporten positivt eller negativt. Ledelsens ønsker må derfor ikke afspejle værdireguleringerne, og neutralitet sikrer på den måde, at manipulation og overvurderinger ikke forekommer. Kravet kan ikke fraviges, da det ikke ville give et retvisende billede, hvis værdireguleringerne var over- eller undervurderet grundet manglende neutralitet.

6. Periodisering

Periodisering handler om, at værdiændringer, transaktioner og begivenheder indregnes, når de indtræffer, uanset om de betales senere eller ej. Det handler altså om, at alt er med på det rigtige tidspunkt. Kravet kan fraviges, hvis det giver et mere retvisende billede ikke at periodisere.

7. Konsistens

Konsistens er, når noget er ensartet. Her skal indregningsmetoder og målegrundlag anvendes konsistent på samme kategori af forhold i årsrapporten. Kravet kan fraviges, hvis det giver et mere retvisende billede at anvende forskellige indregnings- og målingsmetoder i årsrapporten.

8. Bruttoværdi

Bruttoværdi betyder den værdi, en given total havde i sin oprindelige form. Det betyder derfor, at der ikke må modregnes. Hver transaktion, værdiændring eller begivenhed skal indregnes og måles hver for sig. Kravet kan ikke fraviges, da modregning kan gøre, at årsrapporten ikke giver et retvisende billede af situationen.

9. Formel kontinuitet

Formel kontinuitet er, at der er sammenhæng mellem ultimobalancen og efterfølgende primo-balance året efter. Kravet kan ikke fraviges, da det vil betyde, at der er sket noget mellem de to balancer, og alle transaktioner, begivenheder og værdireguleringer skal medregnes for at give et retvisende billede.

De grundlæggende forudsætninger relaterer sig alle til at give et retvisende billede, hvorfor der er nogle af forudsætningerne, som kan fraviges og nogle, som absolut ikke kan fraviges. De grundlæggende forudsætninger er altså også en målestok for at give et retvisende billede, da de skal overholdes, hvilket er behjælpeligt med at give et retvisende billede af årsrapporten.

I ÅRL §13, stk. 2 er den 10. grundlæggende forudsætning, også kaldet reel kontinuitet. Lovens direkte tekst lyder således:

“Stk. 2. Regnskabsår, opstilling og klassifikation, konsolideringsmetode, indregningsmetode og målegrundlag samt den anvendte monetære enhed må ikke ændres fra år til år (reel kontinuitet). Ændring kan dog ske, hvis der derved bedre opnås et retvisende billede, eller, hvis ændringen er nødvendig for at overholde nye regler ved overgang til

ny regnskabsklasse, ved lovændring, ved nye forskrifter i henhold til lov eller ved nye standarder efter § 136. § 11, stk. 3, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.” (ÅRL §13, stk. 2).

Ovenstående paragraf siger med andre ord, at der ikke må ske ændringer i anvendt regnskabspraksis, medmindre dette er krævet af en højere regnskabsklasse, eller det giver et mere retvisende billede af årsrapporten.

ÅRL §14 beskriver, at supplerende beretninger også skal være retvisende, give en retvisende redegørelse inden for almindeligt anerkendte retningslinjer for beretninger og opfylde kvalitetskravene i §12, stk. 3. Beretningerne skal desuden opfylde de grundlæggende forudsætninger i §13, stk. 1 og 2 samt beskrive, hvilke metoder og målegrundlag, som er blevet brugt til at udarbejde beretningerne.

ÅRL §15 regulerer regnskabsåret, som skal omfatte 12 måneder, og altid starte og slutte på bestemte datoer, hvor et nyt regnskabsår begynder dagen efter det foregående regnskabsårs afslutning, også kaldet balancedag. Som eksempel har en virksomhed regnskabsafslutning og balancedag d. 30. april og har derfor start på næste regnskabsår d. 1. maj. Jf. §15, stk. 2 kan den første regnskabsperiode være enten kortere eller længere end 12 måneder. Dette giver god mening i forhold til, at en virksomhed kan få afslutning på mere normale tidspunkter end som eksempel 13. august til 12. august. Det betyder også, at en virksomhed kan starte på et hvilket som helst tidspunkt og ikke skal vente til den bestemte dato, hvor den gerne vil have start på sit regnskabsår fremadrettet. Første regnskabsperiode kan dog højst strække sig til 18 måneder, men må som sagt også være kortere end 12 måneder. Jf. ÅRL §15, stk. 3 kan en virksomhed også ændre sit regnskabsår. Dog må omlægningsperioden ikke overstige 12 måneder, medmindre det er nødvendigt at ændre regnskabsåret for at opnå samme regnskabsår i flere virksomheder. Dette kan være nødvendigt, hvis der sker etablering af et koncernforhold, etablering af en deltagelse i fælles ledelse over en anden virksomhed eller ved en fusion. I de førnævnte tilfælde kan regnskabsåret strække sig til 18 måneder. Paragraffens stk. 4 handler om, at en beslutning om omlægning skal være truffet i god tid, så en anmeldelse herom kan sendes til Erhvervsstyrelsen, og være modtaget senest fem måneder efter udløb af det regnskabsår, som ønskes ændret, men også senest fem måneder efter omlægningsperiodens udløb. ÅRL §15, stk. 5 omhandler, at dattervirksomheder skal have samme regnskabsår som deres modervirksomhed, medmindre det ikke er muligt på grund af forhold, som er ude af deres kontrol.

Alle de grundlæggende regnskabsbestemmelser er så småt ved at være på plads. Den sidste i rækken er ÅRL §16, hvis direkte lovtekst lyder således:

“Indregning, måling og oplysninger i monetære enheder skal foretages i danske kroner eller i euro. Virksomheden kan dog vælge i stedet at anføre beløbene i en anden fremmed valuta, der er relevant for virksomheden henholdsvis virksomhedens koncern.”
(ÅRL §16).

Bestemmelsen sikrer, at flest mulige aflægger regnskab i en valuta, som er nemt aflæselig for regnskabslæserne.

Revisionspligt

Mens alle, der aflægger årsrapport efter årsregnskabsloven, skal overholde de før nævnte grundlæggende bestemmelser, skal ikke nødvendigvis alle lade sig revidere.

Den danske revisionspligt bliver reguleret af ÅRL §135, hvis direkte lovtekst lyder således:

“En virksomhed, der har pligt til at udarbejde årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade sit årsregnskab og et eventuelt koncernregnskab revidere af en eller flere revisorer, jf. dog 3. pkt. En virksomhed, der er omfattet af regnskabsklasse B, kan vælge at lade revisionen efter 1. pkt. udføre efter Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, jf. dog stk. 2 og 3. En virksomhed, der er omfattet af regnskabsklasse B, kan undlade at lade årsregnskabet revidere, hvis virksomheden i 2 på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser, jf. dog stk. 2 og 3:

1) En balancesum på 4 mio. kr.

2) en nettoomsætning på 8 mio. kr. og

3) et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 12.”
(ÅRL §135)

Regnskabsklasse A er altså undtaget fra revisionspligten, og skal heller ikke offentliggøre sine regnskaber. De resterende regnskabsklasser skal alle aflægge årsregnskab, og heraf skal alle, der overskrider de ovennævnte grænser, revideres af en hertil godkendt revisor. Stk. 2 i ÅRL §135 fortæller, at erhvervsdrivende fonde og medarbejderinvesteringsselskaber desuden ikke

er omfattet af nogle af de i stk. 1 nævnte undtagelser. Jf. ÅRL §135, stk. 3 kan virksomheder, som ejer kapitalandele i andre virksomheder og har bestemmende indflydelse på disses drift og finansiering, ikke benytte sig af undtagelserne i stk. 1, hvis de tilsammen med sin tilknyttede virksomhed overstiger fornævnte grænser.

Jf. ÅRL §135, stk. 5 omfatter revisionspligten i stk. 1, 1. pkt. ikke ledelsesberetningen og andre supplerende beretninger, som indgår i årsrapporten. Dog skal revisor afgive en udtalelse om ledelsesberetningen, og hvorvidt oplysningerne heri er i overensstemmelse med årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab.

Revisionen af et regnskab skal give regnskabslæser større sikkerhed i oplysningerne fra regnskabet. Et revideret regnskab indeholder den højeste grad af sikkerhed, der kan afgives ved en erklæring fra en revisor. Derfor bliver der brugt reviderede regnskaber videre i denne opgave, da disse må have de bedste forudsætninger for at overholde de krav, som der vil blive redegjort for senere i opgaven.

Regnskabsmæssige definitioner

Som grundlag for forståelsen af forsknings- og udviklingsomkostninger redegøres der for de regnskabsmæssige definitioner, som giver forståelse for delementerne og grundlaget for indregningen.

Definition af et aktiv

For regnskabsmæssigt at blive behandlet som et aktiv, er der nogle betingelser, der skal opfyldes. Disse betingelser, som danner grundlag for definitionen af et aktiv, findes i Bilag 1 i årsregnskabsloven, hvor definitionen lyder som følger:

“Ressourcer, som er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden.”
(Årsregnskabsloven, Bilag 1)

Definitionen lægger altså vægt på, at virksomheden skal have aktivet under kontrol samtidig med, at der skal være en forventning om, at aktivet vil medføre økonomiske fordele til virksomheden i fremtiden.

Kriteriet om, at ressourcen skal være under virksomhedens kontrol, overholdes umiddelbart nemt blot ved ejerskab over aktivet. Det vil dog også være relevant at se på, om virksomheden

også er i besiddelse af dispositionsretten over aktivet, da det er muligt at eje et aktiv uden at have dispositionsretten herover. Omvendt vil det også være muligt at have dispositionsretten over et aktiv, man ikke ejer. Dette er for eksempel relevant ved finansiel leasing, hvor leasingtager ofte vil have de økonomiske fordele og risici, der følger aktivet, og det vil være muligt at afholde andre fra de fremtidige økonomiske fordele herved. Dispositionsretten over aktivet samt de økonomiske fordele og risici giver kontrol over aktivet, hvorfor det vil være nok til at opfylde betingelsen.

At ressourcen skal være et resultat af tidligere begivenheder, lægger vægt på begivenhederne før balancedagen. Virksomheden skal opfylde kontrolkriteriet på balancedagen. Dermed vil en planlagt senere overtagelse af aktivet ikke opfylde betingelsen, selvom der på balancedagen er underskrevet en eventuel købsaftale, for eksempel ved køb af ejendom.

Ressourcen skal ydermere tilflyde virksomheden fremtidige økonomiske fordele. Dette kan være i form af indtægter, men også i form af besparelser på omkostninger, redskaber eller lignende, som virksomheden kan benytte i driften. Det kan være en produktionsmaskine, der giver virksomheden økonomiske fordele ved at medføre en besparelse på omkostninger ved produktion hos en anden virksomhed.

Definition af et immaterielt aktiv

Årsregnskabsloven indeholder ingen definition på immaterielle aktiver. Definitionen i IAS 38 benyttes derfor. Den lyder som følger:

“Et immaterielt aktiv er et identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans.”
(IAS 38)

At aktivet skal være identificerbart betyder, at det skal være muligt for virksomheden at udskille aktivet fra virksomheden og for eksempel udleje eller sælge aktivet separat. I tilfælde, hvor dette ikke er gældende, men hvor der foreligger en kontraktlig eller juridisk ret over aktivet, kan aktivet stadig være identificerbart og overholde kravet. Aktiver som goodwill opfylder ikke dette krav, da goodwill ikke vil kunne adskilles fra virksomheden og sælges separat (PwC, side 142).

At aktivet skal være ikke-monetært betyder, at aktivet ikke er omfattet af en anden regnskabsstandard og dermed behandles som et immaterielt aktiv (PwC, side 142).

Aktivet må ikke have fysisk substans, som er omfattet af definitionen af materielle anlægsaktiver. Patent på materielle anlægsaktiver vil dog være uden fysisk substans og vil derfor være et immaterielt anlægsaktiv (PwC, side 142).

En virksomhed kan have dygtige medarbejdere med viden og kvalifikationer, som kan forventes at fortsætte i virksomheden og stille deres viden til rådighed for virksomheden, og som forventes vil medføre fremtidige økonomiske fordele til virksomheden. En virksomhed har dog ikke tilstrækkelig kontrol over medarbejdere samt deres kvalifikationer fra uddannelse mv. til, at disse opfylder betingelserne for indregning som immaterielle aktiver (EY, side 269+271).

Nogle immaterielle aktiver kan også indeholde elementer med fysisk substans. I sådanne tilfælde lægges der vægt på, hvilket element, der er mest væsentligt i forhold til aktivet og brugen heraf, og aktivet skal dermed behandles efter standarden for det mest væsentlige element som enten materielt eller immaterielt anlægsaktiv.

Det fremgår af bilag 2 fra årsregnskabsloven, som er vist nedenfor, at eksempler på immaterielle anlægsaktiver kan være færdiggjorte udviklingsprojekter. Derudover kan det også være udviklingsprojekter under udførelse, og dermed udviklingsprojekter, der ikke er færdiggjorte. Af bilaget fremgår forskningsomkostninger ikke under immaterielle anlægsaktiver, hvilket bekræfter, at disse ikke opfylder betingelserne for at være et immaterielt anlægsaktiv (PwC, side 142).

Bilag 2**Skemaer for balancer og resultatopgørelser****AKTIVER****ANLÆGSAKTIVER****I. Immaterielle anlægsaktiver**

1. Færdiggjorte udviklingsprojekter, herunder patenter og lignende rettigheder, der stammer fra udviklingsprojekter
2. Erhvervede koncessioner, patenter, licenser, varemærker samt lignende rettigheder
3. Goodwill
4. Udviklingsprojekter under udførelse og forudbetalinger for immaterielle anlægsaktiver

(Årsregnskabsloven, bilag 2)

Ifølge årsregnskabslovens §33, stk. 1 kan virksomheder i regnskabsklasse B og C mellem undlade at indregne internt oparbejdede aktiver. Det er dermed frivilligt for disse virksomheder,

om de vil indregne udviklingsprojekter i balancen, medmindre omkostningsførsel vil medføre, at regnskabet ikke giver et retvisende billede. Af ÅRL §33, stk. 1 fremgår det også, at virksomheden ikke kan indregne andre internt oparbejdede immaterielle aktiver, såsom goodwill, varemærker mv. Det er dog et krav for virksomheder i regnskabsklasse C stor og D at indregne udviklingsomkostninger i balancen, hvis disse opfylder betingelserne for indregning.

Definition af forskning og udvikling

Da det kun er muligt at indregne udviklingsomkostninger og ikke omkostninger til forskning, er det vigtigt at definere de to begreber for at kunne skelne mellem disse.

Definition af forskning

Der findes ingen definition af forskningsomkostninger i årsregnskabsloven ligesom med immaterielle anlægsaktiver. Derfor defineres forskningsomkostninger i stedet ud fra den danske regnskabsvejledning, hvoraf de defineres på følgende måde:

“Forskning omfatter grundlæggende undersøgelser iværksat af en virksomhed for at opnå ny videnskabelig eller teknisk viden og indsigt.” (Regnskabsvejledning, FSR, 2020, side 48)

Definitionen i IAS 38 lyder næsten identisk med definitionen i regnskabsvejledningen. Udgifter til forskning har altså til formål at skaffe virksomheden ny viden. Denne viden vil eventuelt senere kunne anvendes til udvikling.

Som eksempler på forskningsomkostninger kan blandt andet være omkostninger fra følgende, som fremgår af IAS 38, afsnit 56:

- *“aktiviteter, som har til formål at indhente ny viden*
- *søgen efter og evaluering og endelig udvælgelse af forskningsresultaters anvendelsesmuligheder og anden viden*
- *søgen efter alternative materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser*
- *udformning, design, evaluering og endelig udvælgelse af mulige alternativer til nye eller forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser”* (IAS 38, afsnit 56)

Forskningsaktiviteter kan ikke dokumenteres at tilflyde fremtidige økonomiske fordele til virksomheden, og forskningsaktiviteter opfylder ikke betingelserne for et anlægsaktiv. Ligeledes kan det ikke dokumenteres, at der er et faktisk immaterielt aktiv ved forskningen, og forskningsaktiviteter kan derfor ikke indregnes som et aktiv. Omkostningerne i forbindelse med forskning skal derfor omkostningsføres i resultatopgørelsen, når de afholdes.

Definition af udvikling

Der findes ligeledes ingen definition af udvikling i årsregnskabsloven, og definitionen findes dermed ligeledes i regnskabsvejledningen. Her lyder definitionen således:

“Udvikling omfatter anvendelse af forskningsresultater eller anden viden til fremstilling af nye eller væsentligt forbedrede produkter eller processer forud for begyndelsen af en erhvervsmæssig udnyttelse.” (Regnskabsvejledningen, FSR, 2020, side 48).

Der findes ligeledes en definition af udvikling i IAS 38, som lyder ligesom definitionen i regnskabsvejledningen. Herved bekræftes, at omkostninger til udvikling kan bestå af anvendelse af resultater fra tidligere udarbejdet forskning. Disse kan benyttes til en efterfølgende udvikling af for eksempel nye produkter eller produktionsprocesser.

Som eksempler på udviklingsomkostninger kan blandt andet være omkostninger fra følgende, som fremgår af IAS 38, afsnit 59:

- *“design, opførelse og testning af prototyper og modeller før produktion og anvendelse*
- *design af værktøj, opspændingsværktøj, støbeforme og stempler, der indebærer ny teknologi*
- *design, opførelse og drift af et forsøgsproduktionsanlæg, hvis størrelsesorden ikke er økonomisk rentabel for erhvervsmæssig produktion*
- *design, opførelse og testning af et valgt alternativ til nye eller forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser”* (IAS 38, afsnit 59)

Når ovenstående aktiviteter forventes at give virksomheden fremtidige økonomiske fordele, vil disse kunne anses som immaterielle anlægsaktiver og kan/skal dermed indregnes i balancen, alt efter, hvilken regnskabsklasse virksomheden tilhører, og når de yderligere krav for indregning også er opfyldt.

Adskillelse mellem forskning og udvikling

Forskning indebærer fokus på indsamling af data og ny viden samt bearbejdelsen af disse og vil være nyt for virksomheden, hvorfor man ved forskning ikke kender udfaldet på forhånd og ikke ved, hvad det vil give til virksomheden at gennemføre forskningen. Til forskel herfra indebærer udvikling fokus på at udnytte denne nye eller eksisterende viden eller data til udvikling af nye eller forbedrede produkter eller processer, hvorfor man ved udvikling vil have en klar forventning om, hvad det vil give til virksomheden at udføre projektet. I tilfælde, hvor udviklingen bygger videre på tidligere udført forskning, kan det være svært at adskille de to faser fra hinanden og dermed at vide, hvilke omkostninger, der kan indregnes i balancen. I tilfælde, hvor en virksomhed ikke kan adskille omkostningerne mellem de to faser, skal alle omkostningerne løbende indregnes i resultatopgørelsen som forskningsomkostninger, når de afholdes. Virksomheden kan derfor ikke indregne udviklingsomkostningerne i balancen, hvis disse ikke kan adskilles fra forskningsfasen (EY, side 272).

I praksis bør forsknings- og udviklingsomkostninger adskilles ved hjælp af en form for registreringssystem, der blandt andet kan sætte timer vedrørende udført arbejde på et bestemt projekt eller en bestemt opgave på enten en omkostning, der er knyttet til forskningsaktiviteter eller til udviklingsaktiviteter. Rent teknisk kan det være sværere at skelne mellem faserne, hvilket man skal kunne, hvis man skal være i stand til at opsætte registreringssystemet til at kunne fungere korrekt.

I det efterfølgende vil betingelserne for indregning af udviklingsomkostninger i balancen blive beskrevet, og hvis disse ikke er opfyldt, vil der være tale om forskningsomkostninger. Nedenstående er derfor en god rettesnor for, hvad der adskiller forskning fra udvikling.

Betingelser for indregning af udviklingsomkostninger

I årsregnskabsloven er der ingen specifikke krav til indregning af udviklingsomkostninger. Det fremgår dog, at indregningen skal ske systematisk og konsekvent, og i bemærkningerne til loven bliver der henvist til IAS 38, hvoraf der fremgår nogle betingelser, som udviklingsprojektet skal opfylde for at blive aktiveret i balancen. Dette skal virksomheden kunne demonstrere og dokumentere. Kriterierne i IAS 38 er, at virksomheden skal kunne dokumentere følgende:

- *“den tekniske mulighed for at færdiggøre det immaterielle aktiv, således at det kan anvendes eller sælges*
- *dens hensigt at færdiggøre det immaterielle aktiv og anvende eller sælge det*

- *dens evner til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv*
- *hvordan det immaterielle aktiv vil frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele. Virksomheden kan blandt andet dokumentere eksistensen af et marked for producerede enheder fra det immaterielle aktiv eller selve det immaterielle aktiv eller, hvis det skal anvendes internt, nytteværdien af det immaterielle aktiv*
- *tilgængeligheden af tilstrækkelige tekniske, økonomiske og andre ressourcer til at færdiggøre udviklingen og til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv*
- *dens evne til pålideligt at måle de omkostninger, der kan henføres til det immaterielle aktiv i løbet af dets udvikling.” (IAS 38, afsnit 57)*

Der bliver altså stillet høje krav til virksomhedens dokumentation af omkostningerne, og nogle af kravene til dokumentationen kan være udfordrende for virksomheder at overholde, da det kan være svært at dokumentere.

Teknisk muligt at færdiggøre

Det skal være teknisk muligt for virksomheden at færdiggøre udviklingsprojektet. Her skal virksomheden vurdere, om de er i besiddelse af, eller har mulighed for at skaffe, de materialer og eventuelt den teknologi, det kræver at færdiggøre projektet. Dette kan være svært at dokumentere, og hvert projekt kræver en separat vurdering heraf. Vurderingen vil blive lavet på baggrund af skøn fra ledelsen, men der skal være dokumentation for ledelsens skøn. Dette kan især være svært for virksomheder, der har udviklingsaktiviteter for første gang og ikke har lavet denne vurdering tidligere, da tidligere succes med udviklingsprojekter kan hjælpe med at vurdere dette. Såfremt man har lavet forskning forud for udviklingsprojektet, vil man ofte allerede have klarlagt en plan for de ressourcer, det kræver at færdiggøre projektet, og her vil man kunne dokumentere, at de ressourcer er mulige at fremskaffe.

Hensigt om brug eller salg

Virksomheden skal have til hensigt at færdiggøre sit projekt, således det kan bruges af virksomheden selv eller kan sælges. Det betyder, at en virksomhed ikke må aktivere omkostninger til et udviklingsprojekt, medmindre de har en klar intention om at gøre projektet færdigt. Såfremt der opstår tvivl om, hvorvidt et projekt kan færdiggøres eller ønskes færdiggjort, kan det ikke aktiveres i balancen. Det betyder også, at man ikke bare kan gå i gang med at udvikle på nogle ting for at se, om de bliver til noget. Der skal være en intention om at gøre det helt færdigt, hvis det skal aktiveres.

Mulighed for brug eller salg

Det udviklede skal kunne bruges af virksomheden selv eller sælges til andre som led i deres forretning. Der må derfor ikke være tvivl om, at det, som virksomheden udvikler, kan blive færdigt, således det er muligt at bruge aktivet eller sælge det. Såfremt det ikke står klart for virksomheden, om det kan lade sig gøre, skal de omkostningsføre alle udgifter, da det dermed ikke opfylder kravene til aktivering af udviklingsomkostninger.

Frembringelse af fremtidige økonomiske fordele

Det aktiv, som man er ved at udvikle, skal kunne frembringe fremtidige økonomiske fordele, som også er en del af aktivdefinitionen jf. ÅRL Bilag 1. For at et aktiv kan frembringe økonomiske fordele skal der være et marked, hvorpå aktivet eller dets output kan sælges. Derfor skal der også defineres, hvilket marked det skal sælges på, således der fremgår en tydelig plan for, hvordan aktivet eller dets output kan give fremtidige økonomiske fordele. Såfremt der er tale om et udviklingsprojekt, som skal bruges internt, når det er færdigt, skal dette have en nytte-værdi. Udviklingsprojektet må ikke indregnes i balancen, såfremt det ikke er tilstrækkeligt beviseligt, at det kan frembringe fremtidige økonomiske fordele.

Tilgængelige ressourcer

For at kunne indregne udviklingsomkostninger i en virksomheds balance skal det også være beviseligt, at virksomheden har de nødvendige ressourcer, herunder både tekniske, tidsmæssige og økonomiske samt andre ressourcer, der kræves til udviklingen af projektet. Disse ressourcer skal også være tilstrækkelige til at kunne afsætte eller anvende det udviklede, når dette er færdigt. Såfremt virksomheden ikke kan bevise, at de har de fornødne ressourcer, kan de ikke indregne udviklingsomkostninger i balancen. Ressourcerne kan som eksempel være medarbejderne, som sidder på udviklingsprojektet eller likvider i banken, således man kan se, at virksomheden har råd til at finansiere udviklingen af aktivet.

Måling af omkostninger

Omkostningerne, som er forbundet med udviklingen af aktivet i virksomheden, skal kunne måles pålideligt og henføres til aktivet. Det vil sige, at det skal være klart, hvilke omkostninger, der skal henføres til projektet, og hvilke omkostninger, der indgår i normal drift i virksomheden samt hvilke omkostninger, der måske hører til i en eventuel forskningsfase. Målingen kan ske gennem et registreringssystem, som kan koble en omkostning til driften eller projektet, således målingen af omkostningerne bliver allokeret korrekt. Det kan være forskellige systemer alt

efter, hvilke omkostninger der skal måles og allokeres til udviklingsprojektet. Et udtræk fra registreringssystemet vil være et godt bevis for opfyldelsen af dette kriterie.

Opsamling

Det er ikke nødvendigvis nemt at dokumentere de ovenstående kriterier, så det er beviseligt, at de er opfyldt, men en metode kunne være at lave en handlings- og investeringsplan, således det er tydeligt, at man har taget stilling til alle punkterne og får beskrevet, hvordan man har tænkt sig at opfylde dem ved hjælp af de midler som man har til rådighed og ressourcer, som man har lagt i projektet. Herunder kunne man lave beskrivelser om mulighed for færdiggørelsen teknisk. Man kan desuden inddrage en markedsanalyse, for det marked, man vil afsætte på, herunder hvordan det kan afsættes, og til hvilke forventede priser. Man kunne vise opsætningen for registreringssystemet, som skal kunne håndtere måling af omkostninger. Desuden kunne man vedhæfte ansættelseskontrakter og låneaftaler, som gør det beviseligt, at man har ressourcerne. Al denne dokumentation viser også, at man har til hensigt at sælge eller bruge aktivet. I praksis kræver det meget arbejde at udarbejde og fremskaffe alt den nødvendige dokumentation.

Regnskabsmæssig behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger

Nu da de regnskabsmæssige definitioner er redegjort for, samt betingelserne er udredt, vil der blive redegjort for den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger.

Indregning og måling af forskningsomkostninger

Omkostninger til forskning indregnes og måles ikke, da disse som før nævnt ikke opfylder aktivdefinitionen. Forskningsomkostninger udgiftsføres derfor i resultatopgørelsen, som de faktisk afholdte omkostninger, når de afholdes. Når det ikke er muligt at adskille forsknings- og udviklingsomkostninger, og derfor ikke opfylder definitionerne og betingelserne, som nævnt tidligere, omkostningsføres alle omkostningerne.

Indregning og måling af udviklingsomkostninger

Udviklingsomkostninger er omkostninger til et udviklingsprojekt, som er et immaterielt aktiv. Immaterielle aktiver opdeles i erhvervede og internt oparbejdede. Udviklingsprojekter er under kategorien internt oparbejdede, hvor også nyudviklet IT-software samt internt oparbejdede

immaterielle rettigheder befinder sig. Immaterielle rettigheder er rettigheder, herunder patenter, som vedrører udviklingsprojekterne i selskabet.

Indregning af internt oparbejdede immaterielle aktiver skal benyttes af selskaber i regnskabsklasse C stor og D jf. ÅRL §83, hvis udviklingsprojekterne udfylder førnævnte krav til indregning. Det er derimod en valgmulighed for selskaber i regnskabsklasse B og C mellem. Indregningen af udviklingsprojekter er ikke et krav i regnskabsklasse B og C mellem, hvis ikke manglen derpå vil gøre, at regnskabet ikke er retvisende jf. ÅRL §11.

Indregning

Årsregnskabsloven kræver en systematisk og konsekvent indregning af udviklingsprojekter. Herudover indeholder den ingen specifikke krav til indregning. Kriterierne for indregning af udviklingsprojekter i balancen er beskrevet tidligere, og er de eneste særkrav til udviklingsprojekter, som ellers behandles som andre immaterielle aktiver (EY, side 272).

Indregning af immaterielle aktiver sker som hovedregel til kostpris med fradrag af af- og nedskrivninger. Der kan indregnes indirekte produktionsomkostninger som valgmulighed i alle regnskabsklasserne. Jf. ÅRL kan også finansieringsomkostninger indregnes med udviklingsprojektet, som en valgmulighed i alle regnskabsklasser (EY, side 267).

Egenkapitalreserve

Ved indregning af udviklingsprojekter i aktiverne skal der samtidig ske en binding på balancens passivside jf. ÅRL §83, stk. 2. Der skal bindes et beløb svarende til indregningen i selskabets aktiver med fradrag af den eventuelt udskudte skat (PWC, side 162). Dette sker på en egenkapitalreserve, som er en reserve kun for indregning af udviklingsomkostninger. Dette skal sikre, at beløbet ved indregning af udviklingsprojekter ikke danner grundlag for udlodning af udbytte i selskabet. Reserven kan heller ikke anvendes til dækning af underskud. Bindingen på reserven skal foretages af alle selskaber, som indregner udviklingsprojekter i aktiverne, uanset valgfrihed på baggrund af regnskabsklasse (EY, side 275).

I tilfælde, hvor en virksomhed modtager offentlige tilskud til sit udviklingsprojekt, kan disse ikke modregnes i udviklingsomkostningerne i balancen, de skal i stedet præsenteres i passiverne. Dette skyldes lovens krav om bruttopræsentation. I forhold til bindingen på egenkapitalen gælder bruttokravet også, og derfor reduceres bindingen ikke af offentlige tilskud (EY, side 468).

Egenkapitalbindingen skal reduceres i tilfælde, hvor udviklingsomkostningerne reduceres. Det kunne som eksempel være, hvis udviklingsomkostningerne afhændes. I disse tilfælde skal egenkapitalbindingen reduceres tilsvarende. En anden årsag til reduktion i bindingen kunne være afskrivninger på udviklingsomkostninger. Såfremt der afskrives, skal bindingen reduceres tilsvarende. Der skal i øvrigt reduceres i reserven, såfremt udviklingsomkostningerne nedskrives. Tilbageføres tidligere nedskrivinger igen, skal reserven også reguleres (EY, side 468).

I praksis behandles udviklingsomkostningerne forskelligt skattemæssigt og regnskabsmæssigt, hvorfor der opstår en udskudt skatteforpligtelse, som reserven derfor som før nævnt skal reduceres med. Kravet om binding på særskilt egenkapitalreserve har ikke altid eksisteret. Kravet er indarbejdet i loven som følge af ændringslov nr. 738 af 1. juni 2015. Grundet lovændringen er der lavet en overgangslempelse, som siger, at der kun er krav om binding på reserven for udviklingsomkostninger for de udviklingsomkostninger, som blev afholdt og indregnet i balancen for regnskabsår, som begyndte 1. januar 2016 eller senere. Egenkapitalreserven og de indregnede udviklingsprojekter i balancen vil derfor oftest ikke stemme overens. Forskellene er at finde i overgangslempelsen og den udskudte skat (EY, side 468-469).

Måling til kostpris

Udviklingsprojekter skal ved første indregning måles til kostpris jf. ÅRL §36. Dette omfatter direkte medgåede omkostninger, men kan også omfatte indirekte omkostninger ved udviklingsprojekterne samt renter på lån, som er optaget til brug for finansiering af udviklingsprojektet jf. ÅRL §40. Dette gælder alle virksomheder, som kan indregne udviklingsomkostninger som et immaterielt aktiv (EY, side 275).

De direkte omkostninger forbundet med udviklingsprojekter udgør altid en del af kostprisen og indregnes i aktiverne (PWC, side 162). Disse kan bl.a. være lønninger til personale, som arbejder med udviklingsprojektet, varer eller komponenter samt software brugt på udviklingsprojektet (EY, side 276).

De indirekte omkostninger, som er direkte henførbare kan også indregnes som en del af kostprisen (PWC, side 164). Dette kunne bl.a. være dele af lønninger til ledelsen, afskrivninger på materielle aktiver, som anvendes til udvikling af udviklingsprojektet eller som eksempel husleje, som relaterer sig til lokaler, som udelukkende bruges i udviklingen af projektet. Såfremt en omkostning ikke direkte kan henføres til udviklingsprojektet, kan de ikke indregnes, dette kunne som eksempel være omkostninger til en revisor (EY, side 276). Det er ifølge loven

valgfrit at indregne indirekte omkostninger som en del af kostprisen, men dette medfører dog, at det vil være et bindende valg af regnskabspraksis, da det skal gøres systematisk og konsekvent, som tidligere nævnt (EY, side 276).

Ifølge IAS 38 kan kun omkostninger, der direkte kan henføres til fremstillingen eller klargøringen af aktivet, indregnes i kostprisen. I praksis kan det være svært at se forskellen mellem årsregnskabslovens og IAS 38s indregning af udviklingsomkostninger, og disse betragtes derfor heller ikke som modstridende eller forskellige fortolkninger (EY, side 277).

Jf. ÅRL §40 kan man indregne afholdte finansieringsomkostninger i kostprisen på udviklingsprojekter. Disse omkostninger kan komme fra lån, som er optaget specifikt til udviklingsprojektet eller andre lån. Mens der er valgfrihed i årsregnskabsloven, er det ifølge IAS 23 et krav. Såfremt man vælger at indregne finansieringsomkostninger i kostprisen, skal man oplyse den regnskabsmæssige værdi af de indregnede finansieringsomkostninger for hver regnskabspost jf. ÅRL §59 (EY, side 277).

Udviklingsomkostningernes efterfølgende måling er som hovedregel til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger (EY, side 277).

Aktivering af løn

Aktiveringen af lønomkostninger til et udviklingsprojekt sker på baggrund af, at lønmodtageren har arbejdet på udviklingsprojektet. Det er dermed kun den del af lønnen, der relaterer sig til udviklingsprojektet, som kan aktiveres. Det vil sige, at hvis en medarbejder arbejder 100% på projektet, så kan 100% af vedkommendes løn aktiveres på projektet, og hvis en anden medarbejder arbejder 25% på projektet, kan 25% af dennes løn også aktiveres. Opdelingen af procentdele arbejde på et projekt stiller dog krav til en form for registreringssystem hos selskabet, således en opgørelse over fordelingen kan laves pålideligt. De lønomkostninger, der kan aktiveres som følge af arbejde på projektet, indebærer også pensionsbidrag, sociale omkostninger, feriepenge samt goder, som træder i stedet for normal løn til medarbejderen (EY, side 276). Dette opgøres også forholdsmæssigt i forhold til arbejdet på projektet. Aktiveringen af lønningerne i resultatopgørelsen skal vises på en særskilt linje, og må ikke modregnes i den enkelte lønpost jf. lovens krav om bruttopræsentation. Aktiveringen vises som "Arbejde udført for egen regning og opført under aktiver". Denne linje vil dog kunne skjules i regnskaber for regnskabsklasse B og C mellem jf. ÅRL §32 under linjen Bruttofortjeneste/Bruttotab. I store virksomheder, regnskabsklasse C stor og D, kan linjen ikke skjules jf. ÅRL §81.

Aktivering af omkostninger

Som før nævnt kan omkostninger forbundet med udviklingsprojektet aktiveres. Dette gælder direkte omkostninger, som er omkostninger til komponenter eller software, som udelukkende bruges i udviklingsprojektet. Som eksempel kunne det være en virksomhed, der var ved at udvikle et nyt produkt. Her vil indkøbte dele, til at lave produktet, kunne aktiveres. Det kan også være en IT-virksomhed, som udvikler på software, hvorfor mange af omkostningerne til aktivering her vil være software. De indirekte omkostninger, som kan aktiveres, omfatter bl.a. huslejen i de lokaler, som udelukkende bruges til udviklingsprojektet, det omfatter også andre faste omkostninger, som på en rimelig og pålidelig måde kan henføres til udviklingsprojektet. Det stiller her igen krav til, at virksomheden, hvis den har anden aktivitet end udvikling af det ene projekt, har registreringssystemer, som kan henføre de forskellige omkostninger til udviklingsprojektet eller til virksomhedens øvrige aktiviteter. Der skal altså være tilstrækkeligt bevis for aktiveringen af omkostningerne.

Aktivering af driftsmidler

Såfremt der erhverves driftsmidler til brug for et udviklingsprojekt, aktiveres dette jf. reglerne om aktivering af materielle anlægsaktiver. Der kan ikke aktiveres et driftsmiddel på et udviklingsprojekt. Dog kan afskrivningerne på driftsmidler, som anvendes til udviklingsprojekterne i virksomheden, aktiveres på udviklingsprojektet som værende en indirekte omkostning (EY, side 276). Dette kunne forekomme i en virksomhed, hvor der udvikles et produkt, der som eksempel skal samles på en maskine, som man har anskaffet og derfor er aktiveret som driftsmiddel.

Afskrivninger

Udviklingsprojekterne måles til kostpris med fradrag af af- og nedskrivninger. Afskrivninger på udviklingsprojekter påbegyndes, når aktivet er klar til brug. Afskrivningerne skal ske systematisk og konsistent over brugstiden jf. ÅRL §43, stk. 1. Udviklingsprojekter, hvor man vurderer en levetid på 12 år, skal dermed afskrives over 12 år. Såfremt der afskrives over en længere periode end, hvad praksis er, kan der stilles krav til dokumentation for, hvorfor dette udviklingsprojekt har en så lang levetid (EY, side 278). I tilfælde, hvor brugstid/levetid ikke kan vurderes pålideligt, er det kutyme at fastsætte brugstiden til 10 år. Dette gælder typisk for goodwill samt udviklingsprojekter, hvor det kan være særligt svært at vurdere brugstiden pålideligt (PWC, side 165).

Afskrivninger beregnes på baggrund af aktivets forventede levetid, og en eventuel restværdi ved slutningen af brugstiden jf. ÅRL §43, stk. 2. Restværdien fastsættes ved ibrugtagelsen af aktivet, men revurderes herefter løbende og betragtes som et regnskabsmæssigt skøn, da en restværdi ikke kan vurderes med sikkerhed. Jf. IAS 38 skal restværdien på immaterielle aktiver som udgangspunkt fastsættes til 0 kr. med undtagelse af tilfælde, hvor en tredjepart har forpligtet sig til at købe aktivet, når selskabets anvendelse af aktivet ophører. Såfremt der findes et aktivt marked for aktivet, kan man også fastsætte en anden restværdi end 0 kr., dette ses dog sjældent i forbindelse med udviklingsprojekter (EY, side 277-278).

Nedskrivninger

Udviklingsprojekter er omfattet af de generelle krav om nedskrivningstest. Når der er indikatorer på værdiforringelse, skal der foretages nedskrivningstest af aktivet. I tilfælde, hvor der skal ske nedskrivning, sker dette til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi (EY, side 278). Genindvindingsværdien er det, man forventer at kunne sælge eller genanskaffe aktivet for og beskrives som den højeste værdi af kapitalværdien eller salgsværdien fratrasket de forventede omkostninger til salg jf. ÅRL Bilag 1, D, nr. 4.

Nedskrivninger eller tilbageførsel af tidligere foretagne nedskrivninger vil påvirke udviklingsprojektets afskrivninger fremadrettet grundet et lavere afskrivningsgrundlag. IAS 36 kræver årlig nedskrivningstest af udviklingsprojekter. Dog er dette ikke et krav i årsregnskabsloven, hvor det som nævnt ovenfor kun kræves, såfremt der er indikationer på værdiforringelse (EY, side 279).

Dagsværdi

Såfremt immaterielle anlægsaktiver handles på et aktivt marked, kan disse efterfølgende vælges at blive målt og opskrevet til dagsværdi med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger jf. ÅRL § 41, stk. 1. I et sådant tilfælde skal opskrivningen af det immaterielle aktiv bindes på en reserve på egenkapitalen under posten "Reserve for opskrivning". Reserven kan ikke opløses eller formindskes, medmindre aktivet, der er opskrevet til dagsværdi, opfylder en af følgende fra ÅRL §41, stk. 3:

1. *“realiseres eller udgår af aktiviteten*
2. *nedskrives på grund af lavere genindvindingsværdi*
3. *er forbundet med udskudt skat, der skal hensættes*
4. *tilbageføres på grund af ændret regnskabsmæssigt skøn*

5. *reduceres i værdi som følge af afskrivninger*” (ÅRL, §41, stk. 3)

Immaterielle anlægsaktiver handles dog meget sjældent på aktive markeder, hvorfor disse i praksis ikke vil kunne værdiansættes til dagsværdi ud fra et aktivt marked. Dette gælder især for udviklingsprojekter, idet der i princippet ikke findes et aktivt marked herfor, hvorfor dagsværdimetoden vil være problematisk at anvende til værdiansættelsen heraf (EY, side 279).

Udviklingsprojekter under udførsel

Udviklingsprojekter deles op i to; dem, der er færdige og dem, som stadig er under udvikling. Et udviklingsprojekt under udførsel er et projekt, der stadig udvikles på, og dermed jævnligt vil være nye tilgange på, fordi der stadig erhverves komponenter til udvikling af projektet. Desuden kan der stadig være nogle medarbejdere, som arbejder på projektet, hvormed deres løn senere vil blive aktiveret som tilgang på udviklingsprojektet. For disse tilgange gælder reglerne om indregning og måling, som beskrevet tidligere. Man kan ikke tage udviklingsprojektet i brug, før det er færdigt, og man kan derfor heller ikke afskrive på udviklingsprojekter under udførsel, da man ikke kan beregne brugstiden på noget, der ikke kan bruges endnu. Udviklingsprojekterne under udførsel vises for sig selv i balancen, og herpå vil kun ske tilgange.

Færdiggjorte udviklingsprojekter

De færdiggjorte udviklingsprojekter er klar til brug og udskilles derfor fra de projekter, som stadig er under udførsel. Dette gøres helt konkret ved at omklassificere fra under udførsel til færdiggjort under aktiver i virksomhedens balance, da både udviklingsprojekter under udførsel og færdiggjorte indregnes efter ovenfor beskrevne regler. Den store forskel ved behandling af de færdiggjorte udviklingsprojekter er, at der skal afskrives på disse jf. ÅRL §43, stk. 1. Desuden kan der stadig ske tilgange på et færdiggjort udviklingsprojekt i tilfælde af forbedring af dette.

Afgrænsning mellem udvikling og vedligeholdelse

Når et udviklingsprojekt er færdiggjort, vil der ofte være behov for at udbedre eventuelle fejl eller mangler, som bliver opdaget i forbindelse med ibrugtagelsen af projektet. I den forbindelse skal der skelnes mellem udvikling og vedligeholdelse af projektet. Udvikler man på projektet, således der sker forbedringer herpå, skal omkostningerne hertil aktiveres sammen med projektet. Udbedrer man fejl eller mangler, der ikke forbedrer projektet i form af for eksempel bedre kvalitet eller ydeevne, betegnes det som vedligeholdelse af projektet, og omkostningerne hertil skal indregnes i resultatopgørelsen (EY, side 274). Virksomheden bør

derfor fastlægge nogle forretningsgange, der definerer adskillelsen mellem udvikling eller videreudvikling og vedligeholdelse i praksis.

Tilskud

Nogle virksomheder har mulighed for at søge om diverse offentlige tilskud til sine forsknings- og udviklingsaktiviteter, afhængig af indholdet heri. Der er ingen bestemmelser om indregning af offentlige tilskud i årsregnskabsloven, hvorfor den regnskabsmæssige behandling heraf tager udgangspunkt i IAS 20 Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance.

Hvis en virksomhed modtager tilskud til disse aktiviteter, skal disse indregnes efter princippet om bruttoværdi jf. ÅRL §13, selvom dette ikke fremgår af IAS 20. Det betyder, at virksomheden ikke må modregne det modtagne tilskud i de indregnede omkostninger, som tilskuddet er givet til, da dette vil stride imod bruttoværdiprincippet, som siger, at hver transaktion skal indregnes og måles hver for sig og dermed ikke må modregnes. De generelle betingelser for indregning skal være opfyldt for at indregne offentlige tilskud. Ydermere skal det være sandsynligt, at virksomheden opfylder de betingelser, der er for at modtage tilskuddet, samt det skal være sandsynligt, at virksomheden modtager tilskuddet (EY, side 633-634).

Indregningen skal ligeledes ske efter princippet om periodisering. Såfremt en virksomhed modtager tilskud til dækning af omkostninger, skal tilskuddet indregnes som indtægt i takt med afholdelsen af de omkostninger, tilskuddet skal opveje, så der sker matching mellem virksomhedens indtægter og omkostninger. Tilskuddet skal derfor indregnes som en periodeafgrænsningspost, hvis dette modtages, før omkostningerne afholdes. Såfremt det modtages som tilskud for tidligere afholdte omkostninger, skal tilskuddet indregnes, når det tildeles til virksomheden. (EY, side 634)

Erhvervsstyrelsen har i forbindelse med Covid-19 kompensationerne udarbejdet vejledningen "Regnskabsmæssige problemstillinger relateret til COVID-19", hvori de skriver, at tilskud indregnes som andre driftsindtægter, hvilket også gælder tilskud til bl.a. forsknings- og udviklingsaktiviteter. Præsentationen heraf er dog ikke specificeret i årsregnskabsloven (EY, side 633).

Opstilling

Den regnskabsmæssige behandling er nu beskrevet teoretisk og den sidste del hertil er, hvordan det skal opstilles i regnskabet. Opstillingen af regnskabet består af fire obligatoriske dele,

herunder en ledelsesberetning, noter, anvendt regnskabspraksis og præsentation. Opstillingen har også baggrund i en masse bestemmelser fra årsregnskabsloven, som vil blive belyst i nedenstående.

Ledelsesberetning

Der er krav om, at virksomheder med forsknings- og udviklingsaktiviteter i regnskabsklasse C mellem og opefter præsenterer en beskrivelse af disse aktiviteter i ledelsesberetningen, jf. ÅRL §99, stk. 1, nr. 8. Dette er for at kunne vurdere virksomhedens samt projektets fremtidige potentiale. Kravet gælder altså ikke for virksomheder i regnskabsklasse B. Kravet gælder derimod også for virksomheder, hvor en dattervirksomhed eller en ekstern leverandør foretager forsknings- og udviklingsaktiviteter for virksomheden. Beskrivelsen er også et krav i tilfælde af, at virksomheden har fravalgt indregning i balancen og dermed har omkostningsført omkostningerne i resultatopgørelsen.

For virksomheder i regnskabsklasse C stor og D er der ydermere krav om at oplyse om de særlige forudsætninger, der er årsag til indregning og måling af udviklingsprojekter jf. ÅRL §88a. For virksomheder i regnskabsklasse B og C mellem, der har valgt at indregne udviklingsprojekter, gælder samme krav. Det vil indebære en oplysning om de forudsætninger, der ligger til grund for indregningen og målingen, som for eksempel den forventede fremdrift og det forventede færdiggørelsestidspunkt for projektet.

Anvendt regnskabspraksis

Jf. ÅRL §53, stk. 1 skal der i anvendt regnskabspraksis redegøres for de indregningsmetoder og værdiansættelser, der er anvendt. Dette er gældende for alle de poster, der er i balancen, resultatopgørelsen, noterne og ledelsesberetningen. Dette gælder dermed også for både forsknings- og udviklingsomkostninger, uanset om de er indregnet i balancen eller resultatopgørelsen.

Jf. ÅRL §53, stk. 2 skal der som minimum fremgå følgende af den anvendte regnskabspraksis:

1. *“Indregningsmetoderne og målegrundlag for aktiver og forpligtelser, herunder om, hvorvidt renter indregnes i kostprisen, og efter hvilke metoder og grundlag der foretages op-, ned- og afskrivninger samt op- og nedreguleringer. Herunder skal nævnes:*

- a) *De værdiansættelsesmodeller og -teknikker, som er anvendt ved opgørelsen af dagsværdien, når aktiver eller passiver måles til dagsværdi, jf. §§37-38, og dagsværdien ikke måles på grundlag af observationer på et aktivt marked.*
 - b) *Afskrivningsmetode, skøn over restværdi og brugstid i forbindelse med afskrivning af anlægsaktiver. Afskrivningsperioden for goodwill skal begrundes.*
 - c) *Metoder for indregning og måling af nettoomsætning, uanset om virksomheden undlader at oplyse om nettoomsætningen, jf. §32.*
2. *Metoderne for omregning fra fremmede valutaer til den valgte monetære enhed.*
 3. *Metoderne efter §50 for sikring af værdien af aktiver og forpligtelser, som virksomheden forventer at modtage henholdsvis påtage sig.*
 4. *Indregningsmetoderne og målegrundlag anvendt ved virksomhedssammenslutninger.*
 5. *Andelsvirksomheders behandling af efterbetaling fra og tilbagebetaling til andelshavere.” (ÅRL §53, stk. 2)*

Ved indregning af udviklingsprojekter i balancen, skal der dermed redegøres for indregningsmetoderne og målegrundlaget for aktivet. For færdiggjorte udviklingsprojekter, der afskrives på, skal afskrivningsmetoden, skøn over en eventuel restværdi samt brugstiden også redegøres for. Herudover også grundlaget for op- og nedskrivninger af aktivet.

Note

For virksomheder i regnskabsklasse C stor og D er der krav om anlægsnoter til de immaterielle anlægsaktiver, jf. ÅRL §88. For hver regskabspost er der krav om en note, der oplyser om kostpris primo og ultimo, til- og afgang i regnskabsåret samt overførsler til andre poster. Samtidig skal noten indebære oplysninger om opskrivninger primo og ultimo, årets opskrivninger og tilbageførsel af tidligere års opskrivninger. Derudover skal noten oplyse årets af- og nedskrivninger og af- og nedskrivninger primo, årets af- og nedskrivninger af indregnede aktiver samt afhændede og udrangerede aktiver og årets tilbageførsler af tidligere års af- og nedskrivninger på afhændede eller udgåede aktiver.

Præsentation

Præsentation er, hvorledes tallene vises i årsrapporten, herunder hvordan oplysninger og informationer skal præsenteres. Præsentationen i ledelsesberetningen, noterne og anvendt regnskabspraksis er i princippet allerede redegjort for. I forhold til noterne kan det tilføjes, at de jf. ÅRL §52 a skal præsenteres i samme rækkefølge i resultatopgørelsen og balancen som de

poster, de vedrører. På den måde kommer noterne i samme rækkefølge som man har læst resten af regnskabet.

I årsregnskabsloven er der flere paragraffer, som bestemmer mindre områder af præsentationen af forskellige områder, som eksempel ÅRL §80, som lyder:

“§ 80. Virksomheden skal i en linje i henholdsvis resultatopgørelsen og balancen særskilt præsentere de aktiviteter, der i henhold til en samlet plan skal afhændes, lukkes eller opgives, medmindre de ikke kan udskilles fra de øvrige aktiviteter.

Stk. 2. De poster, som er sammendraget i en linje i henholdsvis resultatopgørelsen og balancen efter stk. 1, skal specificeres i noterne.” (ÅRL §80)

En vigtig bestemmelse, som er meget ofte benyttet, er ÅRL §32, som siger:

“§ 32. Virksomheden kan sammendrage følgende poster og i stedet indføre en post benævnt »Bruttofortjeneste« eller »Bruttotab«:

- 1) Posterne nr. 1-5 i bilag 2, skema 3, og*
- 2) posterne nr. 1-3 og 6 i bilag 2, skema 4.*

Stk. 2. § 11, stk. 2, finder ikke anvendelse på poster, der er sammendraget efter stk. 1.

Stk. 3. Det første år virksomheden ikke længere benytter stk. 1, kan sammenligningstal, jf. § 24, for de omhandlede poster undlades.” (ÅRL §32)

Bestemmelsen giver mulighed for at skjule nogle udvalgte poster i en sammendragelse, denne bestemmelse gælder dog ikke for store virksomheder jf. ÅRL §81.

ÅRL §32 henviser til årsregnskabslovens bilag 2 og dennes skemaer. Bilaget indeholder fire skemaer, to for balancen og to for resultatopgørelsen, som viser, hvordan disse skal vises under forskellige forudsætninger. Jf. ÅRL §23 opstilles balance og resultatopgørelse skematisk efter bilag 2. Hvis posterne er arabertalsposter, kan de opdeles, og man kan tilføje nye, hvis eksisterende ikke dækker indholdet. Arabertalsposterne kan også sammendrages, hvis det fremmer overskueligheden. Man kan ændre opstillingen og navnene på arabertalsposterne, hvis virksomhedens særlige karakter påkræver det.

Delkonklusion

Der er mange krav til indregning og måling af forsknings- og udviklingsomkostninger, helt grundlæggende er der jf. årsregnskabsloven sat krav til årsrapportens indhold som helhed, og herunder nogle krav, som alle regnskabsposter skal overholde eller have god grund til ikke at overholde. Her er tale om ÅRL §§11-16, som er byggestenene for regnskabsaflæggelsen, med sin hovedbestemmelse om at give et retvisende billede. Disse krav gælder altså også for indregning og måling af forsknings- og udviklingsomkostninger.

Ydermere er der krav til opfyldelse af regnskabsmæssige definitioner, for at komme ind i kategorien for udviklingsomkostninger. Hertil er der yderligere skærpede betingelser for indregning af udviklingsomkostninger, som skal opfylde nogle helt særlige krav, der skal kunne nøje dokumenteres. Alt dette er forud for de egentlige regnskabsmæssige regler for indregning og måling. Af selve indregningen er det krævet, at den er systematisk og konsekvent. Der indregnes til kostpris, som kan bestå af både direkte- og indirekte omkostninger, herudover skal der bindes tilsvarende på en separat reserve i egenkapitalen, denne kan dog være påvirket af udskudt skat, samt en overgangslempelse, der blev lavet, da lovgiver indsatte reglen om egenkapitalbinding.

Den efterfølgende måling sker som hovedregel til kostpris med fradrag af af- og nedskrivninger, men kan også ske til dagsværdi, hvis en sådan værdi kan findes, hvilket sjældent vil være tilfældet med udviklingsprojekter. Der kan aktiveres flere forskellige omkostninger i forbindelse med udviklingsprojekter, herunder lønomkostninger, driftsomkostninger og afskrivninger. Mens man udvikler på projektet, er det under udførsel, og når et udviklingsprojekt er færdiggjort, er det et krav, at der afskrives på projektet. Der skal desuden foretages nedskrivningstest årligt jf. IAS 36 for børsnoterede virksomheder eller ved indikationer på værdiforringelse jf. årsregnskabsloven for virksomheder i regnskabsklasse B og C.

Nogle virksomheder, der arbejder med udviklingsprojekter, modtager tilskud til disse, som også skal behandles jf. krav i årsregnskabsloven, hvor den grundlæggende forudsætning om bruttoværdi er specielt vigtigt. Foruden de konkrete krav til indregning og måling af forsknings- og udviklingsomkostninger er der også i årsregnskabsloven krav til opstilling af regnskabet, herunder oplysningerne i ledelsesberetningen, anvendt regnskabspraksis, noter og præsentation, som også er vigtige i forhold til forsknings- og udviklingsomkostninger. Der er altså mange krav til indregning og måling af forsknings- og udviklingsomkostninger.

Analyse af udvalgte C25 virksomheder

Mange virksomheder har forsknings- og udviklingsomkostninger, heriblandt mange af de danske virksomheder, hvis aktier er blandt Danmarks 25 mest omsatte danske aktier, C25. Der findes mange forskellige typer forsknings- og udviklingsaktiviteter, og derfor også forskellige typer virksomheder, som har denne type omkostninger. Hvorledes disse virksomheder behandler og præsenterer deres forsknings- og udviklingsomkostninger, vil belyses i det følgende for fire forskellige virksomheder. Alle fire virksomheder er regnskabsklasse D-virksomheder fra listen med C25 virksomheder. Virksomhederne bliver derfor alle sammen revideret af en uafhængig revisor, hvilket giver en høj grad af sikkerhed for korrekt information i regnskabet, herunder at kravene i årsregnskabsloven er opfyldt, medmindre der er modifikationer i påtegningen.

Alle fire virksomheder er revideret af uafhængige revisorer fra PricewaterhouseCoopers. Det er et bevidst valg, at alle fire virksomheder er revideret af samme revisionshus, da det er interessant at undersøge, hvorvidt der godkendes meget forskellige behandlinger af forsknings- og udviklingsomkostninger i samme revisionsfirma, hvor der må antages at være et sæt standarder for revisionen heraf. Hos de fire udvalgte virksomheder vil der være forskelle samt fællesnævner i deres behandling og præsentation, når det belyses på baggrund af nedenstående offentliggjorte årsrapporter for virksomhederne:

- Novo Nordisk A/S, regnskabsafslutning: 31.12.2020
- Genmab A/S, regnskabsafslutning 31.12.2020
- Coloplast A/S, regnskabsafslutning 30.09.2021
- Rockwool A/S koncernregnskab, regnskabsafslutning 31.12.2020

Præsentation af virksomhederne

Nedenfor redegøres der for lidt baggrundsviden omkring de fire udvalgte virksomheder. Dette beskriver, hvilken type virksomhed, der er tale om, som kan hjælpe med forståelsen af nogle forskelle og ligheder videre i analysen af deres årsrapporter.

Novo Nordisk

Novo Nordisk A/S er en global medicinalvirksomhed, der udvikler og producerer medicinske produkter til behandling af primært diabetes og svær overvægt, men også andre kroniske sygdomme. Deres produkter sælges i 168 lande, og de har 10 forsknings- og udviklingscentre i

Danmark, Kina, Indien, Storbritannien samt USA. Novo Nordisk blev etableret i 1923 og har hovedkontor uden for København, og der er i dag mere end 47.000 ansatte fordelt på 80 kontorer over hele verden. De stræber efter at være de bedste indenfor deres områder, og de har et mål om at have en nul miljøpåvirkning i alle deres aktiviteter, ligesom de bruger 100% vedvarende energi i deres produktionsanlæg som den første medicinalvirksomhed (Hjemmeside, Novo Nordisk).

Genmab

Genmab A/S er et biotekfirma med fokus på udvikling og produktion af medicinalprodukter til behandling af kræft samt antistofprodukter til at forbedre kræftpatienters liv ofte med udgangspunkt i naturen samt udnyttelse af det menneskelige immunsystem. De stræber efter at være de bedste til det, de gør, hvilket er en af deres kerneværdier (Hjemmeside, Genmab). Genmab er en dobbeltbørsnoteret virksomhed i henholdsvis Danmark og USA. Genmab blev etableret i 1999 i København, hvor virksomhedens hovedsæde også er i dag, og allerede i 2000 blev Genmab børsnoteret i Danmark (Genmab A/S, Saxo Bank).

Coloplast

Coloplast er en handels- og produktionsvirksomhed, som producerer plastprodukter og farmaceutiske præparater. De rådgiver og sælger til sundhedssektoren (CVR, Coloplast). Coloplast er grundet sin produktion af præparater til medicinsk brug derfor også i medicinalbranchen. Coloplasts aktivitet er dog ikke lig Novo Nordisk og Genmabs, da Coloplast ikke producerer medicin, men hjælpemidler. Coloplast har desuden rådgivningsservice, andre serviceydelser samt en webshop direkte til forbrugerne. Coloplast skriver om sig selv:

“I Coloplast er vi dedikerede til at hjælpe mennesker med meget personlige og private lidelser. Det gør vi ved at tilbyde produkter, services og information, som kan gøre hverdagen lettere for de mennesker, der anvender vores produkter.” (Hjemmeside, Coloplast)

Coloplasts aktiviteter spænder bredt, og innovationen af produktsortimentet er essentielt for Coloplast og deres fremtid i branchen (Årsrapport, Coloplast side 41).

Rockwool

Rockwool er en produktions- og handelsvirksomhed, der producerer og handler med isolering samt andre bygningsmaterialer, såsom brandsikker facadebeklædning, tagdetaljer og

facadebånd (Årsrapport, Rockwool side 4). Rockwool blev grundlagt i 1909 i Danmark, og de er nu verdens førende inden for produktion af stenuldsbaserede løsninger. Mange kender Rockwool fra bygningssektoren, men Rockwool består af flere forskellige brands, som også laver stenuldsbaserede løsninger til andre ting end den klassiske pakke med Rockwool stenuldsisolering. (Hjemmeside, Rockwool). Rockwool har i disse år meget stort fokus på bæredygtighed og herunder FNs verdensmål. Rockwool ønsker at opfylde 10 af FNs 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Til dette skriver Rockwool:

“Det gør vi blandt andet ved at udvikle innovative, nye smelteteknologier, der reducerer udledningen af CO2 markant, eskalere ROCKWOOLs returordning, der sikrer genanvendelse, ressourceeffektivitet og en mere cirkulær økonomi samt ved at forbedre komforten og reducere energiforbruget i bygninger.” (Hjemmeside, Rockwool)

I Rockwool er der stort fokus på det ansvar, som det medfører at være verdens førende indenfor branchen. I opgaven kigges på Rockwools koncernregnskab.

Revisionspåtegning

Alle fire regnskaber er reviderede og dermed forsynet med en revisionserklæring fra en uafhængig revisor jf. kravet i ÅRL §135. Konklusionerne indeholder ingen modifikationer, og revisorerne har dermed konkluderet, at regnskaberne er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser og ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Konklusionen på revisorerklæringen omfatter dog ikke ledelsesberetningen, men i forbindelse med revisionen er det revisorerens ansvar at tage stilling til, om indholdet i ledelsesberetningen lever op til årsregnskabslovens betingelser hertil jf. ÅRL §135, stk. 5, hvorfor ledelsesberetningerne også forventes at være vurderet i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Ledelsesberetning

Da alle fire virksomheder har forsknings- og udviklingsomkostninger og er i regnskabsklasse D, da de er børsnoterede virksomheder, er det et krav, at der i ledelsesberetningen indgår en beskrivelse af forsknings- og udviklingsaktiviteterne i eller for virksomheden. En beskrivelse kan dog tolkes på mange måder, og virksomheder kan dermed tolke kravet forskelligt med hensyn til omfanget af informationer, der skal oplyses. Det fremgår af beskrivelserne i ledelsesberetningerne i de fire ovenstående virksomheders årsrapporter, der varierer meget i omfanget af oplysninger om deres forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Novo Nordisk

Novo Nordisk beskriver sine forsknings- og udviklingsaktiviteter grundigt i deres ledelsesberetning, og man får som regnskabslæser mange informationer herom. Der er oplistet højdepunkter for deres innovation fra regnskabsåret, hvoraf der fremgår nogle fremskridt i forbindelse med udviklingen af produkter. Samtidig fremgår deres strategiske forhåbninger inden for innovationen frem mod 2025 også, som det ses nedenfor.

 Innovation and therapeutic focus	
2025 Strategic Aspirations	2020 highlights
- Further raise the innovation bar for diabetes treatment - Develop a leading portfolio of superior treatment solutions for obesity - Strengthen and progress the Biopharm pipeline - Establish presence in other serious chronic diseases focusing on cardiovascular disease (CVD), NASH and chronic kidney disease (CKD)	Diabetes: - Semaglutide 2.0 mg phase 3b trial successfully completed - Once-weekly insulin icodex phase 3 trial programme initiated - Rybelsus® approved in the EU, the UK and Japan Obesity: - Applications for semaglutide 2.4 mg submitted to FDA and EMA - AM833 + semaglutide 2.4 mg phase 1 trial successfully completed Biopharm: - Mim8 phase 1/2 trial initiated - Concizumab phase 3 trial reinitiated Other serious chronic disease: - Successful completion of phase 2 trials for ziltivekimab and semaglutide in NASH

(Årsrapport, Novo Nordisk side 9)

Der indgår en oversigt over regulatoriske begivenheder og klinisk fremgang i forbindelse med produktudviklingen. Oversigten er delt op i Novo Nordisks produktområder, så det er muligt at se fremskridtene for hvert produktområde og for hvert produkt, hvor der har været ændringer på disse punkter, hvis det for eksempel har nået en ny fase i den kliniske proces eller er blevet godkendt til brug. (Årsrapport, Novo Nordisk side 23)

Der er ligeledes en oversigt over de produkter, de er ved at udvikle. Af oversigten fremgår også hvilke faser af de kliniske forsøg i forbindelse med godkendelse af produkterne hos myndighederne produkterne befinder sig i, ligesom det er vist nedenfor, hvor nogle af produkterne inden for diabetes fremgår. Det fremgår også, hvad det vil sige, at der er 1, 2, 3 eller 4 prikker ud for produktet.

Diabetes care

Project	Indication	Description	Phase
Semaglutide 2.0 mg NN9535	Type 2 diabetes	A long-acting GLP-1 analogue for once-weekly treatment.	● ● ● ●
Oral semaglutide HD NN9924	Type 2 diabetes	A long-acting oral GLP-1 analogue, 25 and 50 mg, intended for once-daily oral treatment.	● ● ● ○
Icodec NN1436	Type 1 and 2 diabetes	A long-acting basal insulin analogue intended for once-weekly treatment.	● ● ● ○
Insulin 965 NN1965	Type 1 and 2 diabetes	A novel basal insulin analogue intended for once-daily treatment.	● ○ ○ ○

● ○ ○ ○ Phase 1 ● ● ○ ○ Phase 2 ● ● ● ○ Phase 3 ● ● ● ● Submission and/or approval

(Årsrapport, Novo Nordisk side 24)

Som regnskabslæser får man mange informationer om Novo Nordisks udviklingsprojekter, og hvad disse indeholder, og man føler sig velinformeret om baggrunden for samt forventningerne til projekterne. Novo Nordisk overholder kravet om en beskrivelse af deres udviklingsaktiviteter samt begrundelsen for aktiveringen af disse.

Genmab

I Genmabs ledelsesberetning fremgår der en liste over udviklingen i forbindelse med deres udvikling af produkter, som for eksempel medicinske produkter, de har lavet i samarbejde med andre virksomheder, der er blevet godkendt af myndighederne samt udviklede teknologier og antistofprodukter under udvikling.

Genmab har en kort beskrivelse af deres godkendte produkter, som fremgår nedenfor. Her henvises til senere i ledelsesberetningen, hvor hvert enkelt produkt er præsenteret grundigt. Sammen med de godkendte produkter, bliver produkterne under udvikling også præsenteret her. Ligeledes har Genmab også nogle teknologier, der bliver benyttet af andre virksomheder til produktudvikling, og disse produkter samt teknologierne anvendt til udviklingen bliver også præsenteret tydeligt her. I præsentationerne af produkterne fremgår også opdateringer på fremdriften af udviklingen i løbet af regnskabsåret, og man får som regnskabslæser mange informationer om indholdet af udviklingsprojekterne og kender til forudsætningerne herfor.

3

Approved Medicines in Collaboration

- DARZALEX® marketed by Janssen in the U.S., Europe, Japan and multiple other countries
- Kesimpta® marketed by Novartis in the U.S.
- TEPEZZA® marketed by Horizon in the U.S.

4

Proprietary Technologies

- DuoBody® platform
- HexaBody® platform
- DuoHexaBody® platform
- HexElect® platform

7

Proprietary* Antibody Products in Clinical Development

- Tisotumab vedotin
- Epcoritamab
- DuoBody-PD-L1x4-1BB (GEN1046)
- DuoBody-CD40x4-1BB (GEN1042)
- HexaBody-DR5/DR5 (GEN1029)
- DuoHexaBody-CD37 (GEN3009)
- DuoBody-CD3x5T4 (GEN1044)

Approved Medicines Created by Genmab***DARZALEX® (daratumumab)**

- Approved for the treatment of certain multiple myeloma indications in territories including the U.S., Europe and Japan
- A subcutaneous (SubQ) formulation (daratumumab and hyaluronidase-fihj), known as DARZALEX FASPRO® in the U.S., is approved for the treatment of certain multiple myeloma indications in the U.S. and Europe
- Marketed by Janssen Biotech Inc. (Janssen)

Kesimpta® (ofatumumab)

- Approved in 2020 in the U.S. in relapsing forms of multiple sclerosis (RMS)
- Marketed by Novartis International AG (Novartis)

TEPEZZA® (teprotumumab)

- Approved in 2020 in the U.S. in thyroid eye disease (TED)
- Marketed by Horizon Therapeutics plc (Horizon)

Please see pages 28–37 of this Annual Report for detailed indication and safety information.

*Products developed and marketed by others incorporating Genmab technology and innovation.

(Årsrapport, Genmab side 8)

(Årsrapport, Genmab side 6)

Derudover bliver der vist en oversigt over de produkter, der ikke har nået det ønskede mål i regnskabsåret. Her fremgår det, om målet enten er rykket til 2021, eller at det i regnskabsåret er konstateret, at udviklingen ikke opnår det forventede fremskridt, samt hvornår denne konstatering har fundet sted.

Priority	Achieved	Targeted Milestone
Genmab proprietary* products	✓	— Tisotumab vedotin ¹ — Phase 2 innovaTV 204 safety and efficacy analysis in recurrent/metastatic cervical cancer and engage U.S. FDA for BLA submission subject to trial results
	†	— Tisotumab vedotin— data on other solid tumor types
	‡	— Enapotamab vedotin— data to support late-stage development
	✓	— Epcoritamab (DuoBody-CD3xCD20) ² Phase 1/2— decision on recommended Phase 2 dose and initiate expansion cohorts
	†	— HexaBody-DR5/DR5 Phase 1/2— advance dose escalation

* Certain product candidates in development with partners, as noted

† Now anticipated in 2021

‡ Announced on November 24, 2020 that development would not advance

(Årsrapport, Genmab side 17)

Der fremgår ligeledes en oversigt over Genmabs prioriteringer for det kommende regnskabsår, 2021. Herunder fremgår det, hvilken udvikling i specifikke produkter, der indgår i prioriteringen, og hvilke mål der er for de produkter for det kommende regnskabsår.

Key 2021 Priorities	
Priority	Targeted Milestone
Bring our own medicines to patients	- Tisotumab vedotin¹— U.S. FDA decision on BLA and progress to market - Tisotumab vedotin— JNDA submission in cervical cancer - Epcoritamab²— acceleration and maximization of development program by advancing expansion cohort and initiating additional Phase 3 trials
Build world-class differentiated product pipeline	- DuoBody- PD-L1x4-1BB³— expansion cohort data - DuoBody- CD40x4-1BB³— dose escalation data - Tisotumab vedotin— data in other tumor indication - Earlier-stage products— progress and expand innovative product pipeline
Become leading integrated innovation powerhouse	- Operational commercialization model in U.S. and Japan - Further strengthen solid financial foundation

(Årsrapport, Genmab side 19)

Samtidig bliver deres produkter, der er under udvikling vist, beskrevet samt opstillet i et skema i forhold til, hvor langt produkterne er i udviklingsfasen, som bliver afspejlet i de faser, der er en del af de kliniske forsøg i godkendelsesprocessen af medicinske præparater.

Proprietary ³ Products in Development									
Product	Target	Developed By	Disease Indications	Pre-clinical	1	1/2	2	3	Approved
Epcoritamab (DuoBody-CD3xCD20)	CD3, CD20	50:50 Genmab/AbbVie	Relapsed/refractory DLBCL						
			Hematological malignancies						
			B-cell NHL (combo)						
			Relapsed/refractory CLL						

(Årsrapport, Genmab side 26)

Genmabs ledelsesberetning overholder kravet om en beskrivelse af deres forsknings- og udviklingsaktiviteter, som er et krav, på trods af, at Genmab ikke har indregnet udviklingsomkostninger i balancen. De beskriver også forudsætningerne herfor og deres mål mv. for produkterne, der er under udvikling. De giver mange informationer om produkterne og udviklingen heraf, og man kan som regnskabslæser mærke, at der er taget grundigt stilling til behandlingen af udviklingsprojekterne.

Coloplast

Coloplast er mere tilbageholdende med informationer om deres forsknings- og udviklingsaktiviteter. Der bliver oplyst, hvad Coloplast har opnået inden for blandt andet innovation i regnskabsåret. Her bliver resultaterne for året inddelt i de forskellige produktkategorier, som er den kroniske forretning, sårpleje og urologi.

Innovation

Den kroniske forretning – klinisk performance-program
Pilotstudier vedrørende betalere, hvad angår det digitale stomiværktøj i Tyskland og Storbritannien i 4. kvartal 2021.

Solide fremskridt inden for nye kateter- og stomi-platforme
– hovedstudier igangsættes i 2021 og 2022.

Sårpleje – lancering af ny pipeline
Entré på segmentet for geldannende fiber på ni markeder med lanceringen af Biatain® Fiber, en absorberende fiber-bandage.

Urologi – entré i nærliggende segmenter
Opkøb af Nine Continents Medical, der er et ungt selskab, som har udviklet en behandling af overaktiv blære. Et hovedstudie i USA forventes igangsat inden udgangen af 2021.

(Årsrapport, Coloplast side 27)

Efterfølgende er der et afsnit om udviklingen og markedet for hver produktkategori, hvor højdepunkterne for regnskabsåret også bliver præsenteret. Som eksempel de nye produkter, der er blevet lanceret i året eller nye markeder, Coloplast er indtrådt på med nye produkter (Side 28-31). Informationerne herom er dog stadig sparsomme, da det er nogle kortere beskrivelser heraf, og oplysningerne vedrører primært produkter, der er lanceret og ikke de produkter, der er under udvikling.

Derudover beskriver Coloplast i sin ledelsesberetning, hvilke ambitioner de har for produktudvikling/innovation for det kommende regnskabsår og for fremtiden indenfor de forskellige produkttyper, virksomheden har i sin portefølje. Der bliver dog ikke nævnt nogle specifikke produkter, der er forventninger til i fremtiden, ligesom der heller ikke bliver nævnt nogle eller hvilke produkter, der er under udførsel, og som virksomheden arbejder på. Samtidig informeres der om, at de fortsat vil investere 4% af omsætningen i ny forskning og udvikling inden for alle områder af deres forretning.

Generelt får man et indtryk af, at Coloplast gerne vil fortælle om de færdigudviklede produkter, der er blevet lanceret, men holder igen med oplysninger om de igangværende udviklingsprojekter, hvorfor man ikke føler sig så velinformeret om deres udviklingsaktiviteter som regnskabslæser, da man ikke kender til de produkter, der er under udvikling. Beskrivelsen og

oplysningen om de forudsætninger, der ligger til grund for indregningen, er ikke så grundig i Coloplasts ledelsesberetning.

Rockwool

I Rockwools ledelsesberetning er oplysningerne om forsknings- og udviklingsaktiviteterne mere sparsomme i forhold til de andre virksomheder. Det fremgår ikke direkte, hvilke udviklingsprojekter, virksomheden har. Det fremgår dog af ledelsesberetningen, at Rockwool er meget fokuserede på bæredygtighed, selvom industrien er meget energikrævende. Virksomheden har i den forbindelse nogle forskningsbaserede dekarboniseringsmål gennem tilslutning til et initiativ ved navn Science Based Targets. De oplyser, at nyudviklingen af deres smelteteknologi har gjort det muligt at være en del af projektet. Om opnåelsen af målene, er der skrevet følgende:

“Opfyldelse af målene for 2034 vil primært ske gennem en løbende indsats på følgende tre områder: større energieffektivisering i vores egen drift, teknologisk innovation og udnyttelse af stenuldens naturlige cirkularitet.” (Årsrapport, Rockwool side 34)

Rockwool har fokus på energieffektivisering og innovation i deres teknologi, som kan være en del af deres udviklingsprojekter i forbindelse med at optimere deres CO₂-udledning. Der bliver dog ikke skrevet, at det er en del af de indregnede udviklingsprojekter, og informationerne om og forudsætningerne for indregningen af deres udviklingsprojekter er dermed meget sparsomme, og man bliver ikke klog på, hvilke produkter, de er ved at udvikle. Der er derfor ikke mange nyttige oplysninger til regnskabslæseren.

Opsamling

Det er tydeligt, at de to virksomheder i medicinalindustrien har mere uddybende beskrivelser i deres ledelsesberetninger end Coloplast og Rockwool har, da man ved at læse disse ved en del mere om, hvad deres forsknings- og udviklingsprojekter indebærer, og hvor langt disse er i processen. Det kan have betydning, at medicinalvirksomhederne har faserne i forbindelse med godkendelse af præparaterne hos myndighederne, da disse typer virksomheder har noget at sætte udviklingen op imod. Samtidig bliver der i udviklingen af medicin offentliggjort informationer om resultaterne af kliniske forsøg (Lægemiddelstyrelsen, 2020), hvorfor informationerne om medicinalvirksomhedernes produkter under udvikling allerede kan læses andre steder, såsom udviklingen i processen og faserne samt resultaterne heraf. Det gør, at udviklingen af deres produkter allerede er mere transparent end ved de to andre virksomheder. De kan af

konkurrencemæssige grunde vælge at dele så få informationer som muligt om deres udviklingsprojekter. Dette er ikke en mulighed for medicinalvirksomhederne, når deres projekter alligevel bliver offentliggjort. Det gør, at man som regnskabslæser får meget forskelligt omfang af informationer i ledelsesberetningerne, da man føler sig meget velinformeret af virksomhederne i medicinalindustrien, mens de to andre virksomheder ikke deler lige så mange informationer om indholdet i udviklingsaktiviteterne.

Anvendt regnskabspraksis

Som tidligere nævnt skal alle virksomheder, jf. ÅRL §53, stk.1, redegøre for de indregningsmetoder, værdiansættelser, afskrivningsmetoder samt brugstider, som er anvendt. Dette beskrives i anvendt regnskabspraksis, og kravet gælder også angående forsknings- og udviklingsomkostninger. De fire selskaber skriver alle i deres anvendte regnskabspraksis om deres immaterielle anlægsaktiver, som det er krævet af årsregnskabsloven. Der er dog ingen specifikke krav til deres beskrivelser i anvendt regnskabspraksis udover ovenstående, og beskrivelserne kan således være meget forskellige, specielt i forhold til mængden af oplysninger og dybden heraf.

Novo Nordisk

Novo Nordisks redegørelser er også her meget fyldestgørende, når de skriver om deres forsknings- og udviklingsomkostninger i anvendt regnskabspraksis. I årsrapporten er der en hel note inkl. anvendt regnskabspraksis til "Research and development costs", hvor Novo Nordisk skriver om de forsknings- og udviklingsomkostninger, som udgiftsføres i driften. De skriver bl.a., at de jf. praksis i branchen udgiftsfører alle forskningsomkostninger, og desuden udgiftsføres alle udviklingsomkostninger, når de afholdes på grund af væsentlige usikkerheder ved udvikling af produkterne. Der bliver først aktiveret udviklingsprojekter i virksomhedens balance, når der er opnået markedsføringsgodkendelse fra myndighederne, eller når det er meget sandsynligt, at det opfylder førnævnte kriterier for indregning. Novo Nordisk skriver også, hvilke omkostninger, der primært indgår som forsknings- og udviklingsomkostninger, herunder:

- Personaleomkostninger
- Interne omkostninger ved undersøgelser
- Eksterne omkostninger ved undersøgelser
- Produktionsomkostninger
- Facilitetsomkostninger for forskningscentre

- Af- og nedskrivninger på relateret software og materielle anlægsaktiver (Årsrapport, Novo Nordisk side 55)

Desuden oplister de også få ting, som er forsknings- og udviklingsomkostninger, men som holdes ude af regnskabsposten (Årsrapport, Novo Nordisk side 55). Dette er blot det, som Novo Nordisk har skrevet til deres omkostningspost i resultatopgørelsen.

Til anvendt regnskabspraksis i virksomhedens balance har de også skrevet om, at omkostninger til intern og erhvervet forskning udgiftsføres i resultatopgørelsen i den periode, hvori de er afholdt. Til deres udviklingsomkostninger skriver de, at disse jf. praksis i branchen også udgiftsføres, indtil der er opnået godkendelse fra myndighederne, eller at godkendelsen er højst sandsynlig, hvilket er en gentagelse af det, som er skrevet under omkostninger i resultatopgørelsen (Årsrapport, Novo Nordisk side 59). Novo Nordisk udviser her en stor forsigtighed i indregningen, som også afspejles i, at de skal have ekstern godkendelse for deres udviklingsprojekter. Dette giver en naturlig grænse mellem, hvornår de kan indregne udviklingsomkostningerne, og hvornår de er nødt til at udgiftsføre dem. Deres indregningsgrundlag virker derfor meget sikkert, og giver regnskabslæser en større tryghed i korrektheden af regnskabet, samtidig med, at man kan se, at det er nøje redegjort for, og at opfyldelsen af kriterierne for indregning håndhæves af en tredjepart.

Novo Nordisk skriver om erhvervede udviklingsprojekter, at de aktiveres, da indregningskriterierne anses for opfyldt, fordi aktivets kostpris afspejles i sandsynligheden for at opnå fremtidige salg. Kostprisen måles oftest pålideligt, når der er tale om erhvervede udviklingsprojekter (Årsrapport, Novo Nordisk side 59). Når aktiverne afskrives, fordi udviklingsprojektet er færdiggjort, vurderes også projektet for værdiforringelse, såfremt der er ændringer i forhold eller andre begivenheder, som indikerer, at der ikke er overensstemmelse mellem den regnskabsmæssige værdi og genindvindingsværdien. Novo Nordisk opstiller nogle faktorer, som udløser en nedskrivningstest:

- *Development of a competing drug.*
- *Changes in the legal framework covering patents, rights and licences.*
- *Advances in medicine and/or technology that affect the medical treatments.*
- *Lower-than-predicted sales.*
- *Adverse impact on reputation and/or brand names.*
- *Changes in the economic lives of similar assets.*

- *Relationship to other intangible assets or property, plant and equipment.*
- *Changes or anticipated changes in participation rates or reimbursement policies.*” (Årsrapport, Novo Nordisk side 59)

Novo Nordisk gør alle sine handlinger meget klare, og undlader ikke noget.

Novo Nordisk skriver også om software som udviklingsprojekt. Hertil skriver de, at de bliver aktiveret som immaterielle anlægsaktiver, når kriterierne er opfyldt. Der kan afskrives på projektet, når det er færdiggjort og klar til brug. Afskrivningerne opgøres efter den lineære metode over en estimeret brugstid på 3-15 år (Årsrapport, Novo Nordisk side 59).

Afsluttende skriver Novo Nordisk om de væsentlige regnskabsmæssige skøn og vurderinger, der har været på de immaterielle anlægsaktiver. Her skriver de konkrete beløb, der har været indregnet som tab ved værdiforringelse, og på hvilke områder, der har været tab. De skriver bl.a.:

“All the impairment loss in 2020 was recognised in research and development costs (DKK 529 million in cost of goods sold and DKK 450 million in research and development costs in 2019). The impairment was a result of Management’s review of expectations related to patents and licences not yet in use. No impairment related to marketable products was identified in 2020.” (Årsrapport, Novo Nordisk side 59).

Informationerne er igen her meget fyldestgørende, og gør det nemmere for regnskabslæser at vurdere virksomheden. Ydermere skriver Novo Nordisk også andelen af immaterielle aktiver, som endnu ikke er afskrevet, altså ikke færdiggjorte eller immaterielle aktiver med en ubegrænset brugstid (Årsrapport, Novo Nordisk side 59).

Novo Nordisk laver en meget grundig beskrivelse i anvendt regnskabspraksis af alle relevante forhold i resultatopgørelsen samt balancen for sine forsknings- og udviklingsprojekter. Det giver regnskabslæser et godt indblik i, hvordan de behandler deres udviklingsprojekter, og dermed, hvor retvisende regnskabet er. Det giver regnskabslæser bedre grundlag for at tage beslutninger, fordi det er nøje beskrevet, og man derfor kan udlede nogle antagelser derudfra.

Novo Nordisk får skrevet om indregningsmetoder og værdiansættelse, og skriver om afskrivningsmetoder og brugstider i forhold til software jf. ÅRL §53, stk. 1.

Genmab

Genmab A/S skriver også i sin beskrivelse af resultatopgørelsen og omkostningerne deri, at de har omkostningsført forsknings- og udviklingsomkostninger, og at disse omkostninger primært består af:

- Personaleomkostninger
- Licensomkostninger
- Produktionsomkostninger
- Prækliniske omkostninger
- Kliniske forsøg
- Entreprenører
- Eksterne servicegebyrer
- Af- og nedskrivninger på licenser og andre rettigheder relateret til immaterielle aktiver
- Af- og nedskrivninger på materielle anlægsaktiver i det omfang de er relateret til forsknings- og udviklingsprojekterne (Årsrapport, Genmab side 92)

På trods af Genmabs mange informationer om deres udvikling og produkter, som er under udvikling, så skriver de i anvendt regnskabspraksis, at der ikke er indregnet nogle internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver fra udviklingsprojekter, da kriterierne for indregning ikke er opfyldt. Der redegøres desuden for, hvad kriterierne er jf. IAS 38. Genmab beskriver disse som værende:

“The criteria that must be met for capitalization are that:

- *the development project is clearly defined and identifiable and the attributable costs can be measured reliably during the development period;*
- *the technological feasibility, adequate resources to complete and a market for the product or an internal use of the product can be documented; and*
- *management has the intent to produce and market the product or to use it internally.*

Such an intangible asset should be recognized if sufficient certainty can be documented that the future income from the development project will exceed the aggregate cost of production, development, and sale and administration of the product.” (Årsrapport, Genmab side 104).

Genmab vurderer altså, at deres produkter ikke opfylder kravene til indregning, og indregner derfor ikke deres udviklingsomkostninger som immaterielle anlægsaktiver.

På grund af Genmabs produkters funktioner og biologiske karakter skal de også myndigheds-godkendes, og dette bruger Genmab også som målestok for, hvornår udviklingsomkostningerne på et produkt kan aktiveres som et immaterielt anlægsaktiv. Før en sådan godkendelse vil ledelsen i Genmab ikke lade udviklingsomkostningerne blive aktiveret, da de ikke med tilstrækkelig sikkerhed opfylder kravene i IAS 38. Alle forsknings- og udviklingsomkostninger indregnes derfor i resultatopgørelsen, når disse afholdes (Årsrapport, Genmab side 104).

Disse redegørelser i anvendt regnskabspraksis giver også en større sikkerhed hos regnskabslæser, som kan se, at Genmab også med stor forsigtighed vurderer deres udviklingsomkostninger i virksomheden. Genmab får skrevet om indregningsmetoder og værdiansættelse jf. ÅRL §53, stk. 1, men skriver med god grund ikke om afskrivningsmetoder og brugstider, da de ikke indregner nogle udviklingsprojekter, og derfor heller ikke vil kunne afskrive på disse.

Coloplast

Det ser lidt anderledes ud hos Coloplast, der skriver mere generelt om sine immaterielle anlægsaktiver. Om forskningsomkostninger skrives der, at alle interne forskningsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen, når de afholdes. De skriver også, at ledelsen vurderer, at der er en høj usikkerhed forbundet med myndighedsgodkendelserne, og at kriterierne derfor ikke kan anses som værende opfyldt for aktivering af selskabets udviklingsomkostninger. Coloplast skriver her helt konkret, at det er kriterierne omkring teknisk gennemførlighed, som ikke anses for opfyldt (Årsrapport, Coloplast side 71). Dette viser, ligesom ved de to andre selskaber, en konkret vurdering, som giver regnskabslæser mere sikkerhed i selskabets sikkerhedsprocedurer for indregning. Coloplast skriver dog ikke noget konkret om, hvilke former for omkostninger, som anses for forsknings- og udviklingsomkostninger, og som de udgiftsfører i driften.

Coloplast har også software under deres immaterielle anlægsaktiver, som værende under udførsel og færdiggjorte, hvilket betyder, at det er internt oparbejdet, og dermed udviklingsprojekter. Til disse skriver de meget standardiseret om måling til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og nedskrivninger, såfremt aktivet har en relativt pålideligt vurderet levetid. Hertil er ikke skrevet noget særlig specifikt for selskabet, Coloplast skriver:

“Immaterielle anlægsaktiver med bestemmelig levetid måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og nedskrivninger. Efterfølgende milepælsbetalinger relateret til køb af patenter, varemærker og knowhow, der forfalder til betaling ved en betinget begivenhed, vil blive realiseret, når den betingede begivenhed er indtruffet. Låneomkostninger indregnes som en del af kostprisen. Afskrivning foretages lineært over aktivernes forventede levetid, der er:

<i>Software</i>	<i>3 – 5 år</i>
<i>Erhvervede patenter, varemærker og knowhow mv.</i>	<i>5 – 15 år”</i>

(Årsrapport, Coloplast side 71)

Coloplast skriver altså mere standardiseret og generelt om sine immaterielle anlægsaktiver, og skriver ikke noget særlig konkret angående udviklingsprojekter. Coloplast skriver om indregningsmetode, værdiansættelsesmetode, afskrivningsperiode og brugstid, som de skal jf. ÅRL §53, stk. 1.

Rockwool

Rockwool skriver i deres anvendte regnskabspraksis meget generelt om deres immaterielle anlægsaktiver, om forskning- og udviklingsomkostninger skriver de:

“Udgifterne til forskningsaktiviteter omkostningsføres i det år, hvor de afholdes. Omkostningerne til udviklingsprojekter, der er klart definerede og identificerbare, og hvor den tekniske gennemførlighed, tilstrækkelige ressourcer og et potentielt fremtidigt marked kan påvises, aktiveres i det omfang, de forventes at generere fremtidige indtægter. Andre udviklingsomkostninger indregnes løbende i resultatopgørelsen under driftsomkostninger” (Årsrapport, Rockwool side 80)

Rockwool skriver på deres egen måde, at omkostningerne aktiveres, hvis de opfylder kriterierne og omkostningsføres, hvis de ikke gør. Grundet Rockwools udviklingsaktiviteters karakter er de ikke ligesom de andre virksomheders udviklingsprojekter underlagt en bestemt ekstern godkendelsesproces, og det er derfor mere et ledelsesskøn, hvorvidt kriterierne opfyldes. Uden tredjepartsgodkendelsen bliver indregningen af udviklingsprojektet mere fri i fortolkningen, som kan være med til at skabe problematikker i forhold til udnyttelse af indregningsmulighederne. Det er mere uklart for regnskabslæser, hvorvidt kravene overholdes, når ikke også, der er bekræftelse fra en tredje mand.

Ud fra anvendt regnskabspraksis er det ikke nemt at gætte, hvad Rockwools udviklingsprojekter indeholder, dog skriver de brugstider på de forskellige grupper:

“Afskrivningen på følgende immaterielle aktiver sker lineært i løbet af aktivernes forventede fremtidige brugstid, som er:

Udviklingsprojekter: 2-10 år

Patenter: op til 20 år

Software: 2-4 år

Varemærker: op til 20 år

Kundeforhold: 10-15 år” (Årsrapport, Rockwool side 80)

Herudfra kan man se, at de har udviklingsprojekter, men også software. Dog kan softwaren både være internt oparbejdet eller erhvervet, så det er svært at vurdere ud fra teksten om udviklingsprojekterne også indeholder software, eller hvilke former for udviklingsprojekter Rockwool beskæftiger sig med.

Rockwool skriver også om indregningsmetoder, værdiansættelse, afskrivningsmetode og brugstider, som de skal jf. ÅRL §53, stk. 1.

Opsamling

De fire ovenstående selskabers anvendte regnskabspraksis er altså både meget ens og meget forskellige. Det er tydeligt, at Novo Nordisk, Genmab og Coloplast alle tre arbejder helt eller delvist inden for medicinalbranchen, hvorfor de skriver om myndighedsgodkendelsen. Det er tydeligt, at selskaberne her er underlagt nogle specifikke krav. Til forskel er som eksempel, hvor meget hvert enkelt selskab har gjort ud af at uddybe det. En anden større forskel ses i forhold til de udviklingsprojekter, der ikke handler om medicinske præparater eller medicin, hvor der skrives mere generelt om indregningen. Her stilles ikke på samme måde sikkerhed i, at der er en myndighed, som skal godkende projektet og indregningen heraf bliver derfor mere egen fortolkning af reglerne og vurdering af kriterierne for indregningen. Det ses som eksempel, når Rockwool bare skriver, at udviklingsomkostninger indregnes, når de opfylder kriterierne, men ikke skriver yderligere om, hvad projekterne er, og hvordan de så faktisk opfylder kriterierne. Regnskabslæseren vil opleve større sikring af korrekthed i indregning hos medicinalvirksomhederne og deres eksterne myndighedsgodkendelse, som giver mere sikkerhed. Den samme sikkerhed kan ikke skabes ved de andre udviklingsprojekter. Her ville man kunne give mere

sikkerhed i form af mere uddybning af kriterier og opfyldelse eller ikke opfyldelse heraf. På den måde kan man give regnskabslæser en følelse af, at der er taget stilling til forholdene.

Note

Virksomhederne skal have en anlægsnote til deres immaterielle anlægsaktiver, jf. ÅRL §88, der skal specificere regnskabsposten og vise de bevægelser, der var på regnskabsposten primo samt bevægelserne i regnskabsåret, som tidligere beskrevet.

Novo Nordisk

Novo Nordisk har i deres årsrapport en note til segmentoplysninger, hvoraf det fremgår, hvor mange forsknings- og udviklingsomkostninger de har til deres to segmenter, behandling af diabetes og fedme samt biopharm. Dette gælder også for omsætning samt de andre typer omkostninger, såsom vareforbrug, administrationsomkostninger mv. Dette kan man se for regnskabsåret samt de to forudgående regnskabsår.

DKK million	Diabetes and Obesity care		
	2020	2019	2018
Total net sales	108,020	102,840	93,904
Cost of goods sold	17,715	16,309	14,716
Sales and distribution costs	29,903	28,729	26,396
Research and development costs	13,535	12,128	12,222
Administrative costs	3,387	3,346	3,266
Other operating income, net	264	309	538

(Årsrapport, Novo Nordisk side 53)

Derudover er der en note til deres forsknings- og udviklingsomkostninger fra resultatopgørelsen. Her oplyses der, hvordan disse omkostninger er fordelt mellem personaleomkostninger, som henvises til, der også bliver vist i noten til personaleomkostninger, amortisation og nedskrivninger af immaterielle aktiver, af- og nedskrivninger af materielle anlægsaktiver og andre omkostninger til forskning og udvikling (Årsrapport, Novo Nordisk side 55).

Under tabellen bliver forsknings- og udviklingsaktiviteterne også beskrevet yderligere, da der oplyses om, hvilke typer produkter, der primært fokuseres på, og hvilke metoder, der bliver brugt samt hvilken effekt, disse metoder har haft på udviklingen. Der bliver ligeledes oplyst om Novo Nordisks udviklingscentre rundt i verden (Årsrapport, Novo Nordisk side 55).

Immaterielle og materielle anlægsaktiver er samlet i én note. De krævede oplysninger om kostpris primo og ultimo, til- og afgang, af- og nedskrivninger og tilbageførsel af af- og nedskrivninger afhændede aktiver fremgår af noten. Dog er der ikke oplysninger om opskrivninger, som antages ikke at være foretaget, hvorfor oplysningerne i noten opfylder kravet hertil. De immaterielle aktiver er i noten delt op i patenter og licenser samt software og andre immaterielle aktiver, hvorfor det ikke fremstår tydeligt, hvor stor en del, der er udviklingsprojekter, da disse er under posten software og andre immaterielle aktiver (Årsrapport, Novo Nordisk side 55). Dog får man mange informationer om, hvordan omkostningerne er fordelt, og hvordan de er fordelt på de forskellige segmenter mv., da der vises mange fordelinger i noterne.

DKK million	Patents and licences	Software and other intangibles	Total intangible assets
2020			
Cost at the beginning of the year	7,270	2,560	9,830
Additions during the year	15,906	396	16,302
Disposals during the year	(698)	—	(698)
Transfer and reclassifications	—	—	—
Effect of exchange rate adjustment	(74)	(20)	(94)
Cost at the end of the year	22,404	2,936	25,340
Amortisation/depreciation and impairment losses at the beginning of the year	2,643	1,352	3,995
Amortisation/depreciation for the year	889	207	1,096
Impairment losses for the year	350	—	350
Amortisation/depreciation and impairment losses reversed on disposals during the year	(698)	—	(698)
Effect of exchange rate adjustment	(49)	(11)	(60)
Amortisation/depreciation and impairment losses at the end of the year	3,135	1,548	4,683
Carrying amount at the end of the year	19,269	1,388	20,657

(Årsrapport, Novo Nordisk side 58)

Genmab

I Genmabs note med immaterielle anlægsaktiver vises der nederst, hvor mange af omkostningerne til amortisation og afskrivninger, der vedrører forskning og udvikling, og der, i regnskabsåret samt de to foregående regnskabsår, er blevet omkostningsført og trukket fra i resultatopgørelsen (Årsrapport, Genmab side 103).

Herudover indeholder noten med de immaterielle anlægsaktiver de krævede oplysninger til regnskabsposten om kostpris primo og ultimo, til- og afgang og af- og nedskrivninger, som det ses nedenfor. Der er ikke oplysninger om opskrivninger og tilbageførte afskrivninger på

afhændede aktiver, hvorfor det må antages, at disse ikke er foretaget, og kravet til oplysninger i noten er overholdt.

Intangible Assets

(DKK million)	Licenses, Rights, and Patents
2020	
Cost per January 1	897
Additions for the year	–
Disposals for the year	(5)
Exchange rate adjustment	(1)
Cost at December 31	891
Accumulated amortization and impairment per January 1	(427)
Amortization for the year	(109)
Impairment for the year	(22)
Disposals for the year	5
Exchange rate adjustment	–
Accumulated amortization and impairment per December 31	(553)
Carrying amount of Intangible Assets at December 31	338

(Årsrapport, Genmab side 103)

Ligeledes kan man i noten om personaleomkostninger se, hvor mange af disse omkostninger, der vedrører forsknings- og udviklingsaktiviteterne samt det tilskud, Genmab har modtaget af myndighederne til sine forsknings- og udviklingsaktiviteter. Personaleomkostningerne er i noten delt op i omkostninger til forskning og udvikling, generelt og administration samt offentligt tilskud til forsknings- og udviklingsaktiviteter, som det fremgår nedenfor. Opdelingen vises også for regnskabsåret samt de to foregående regnskabsår.

Staff costs are included in the income statement as follows:			
Research and development expenses	803	572	324
General and administrative expenses	250	175	122
Government grants related to research and development expenses	(119)	(96)	(86)
Total	934	651	360

(Årsrapport, Genmab side 98)

Heraf kan man se, at selvom Genmab ikke har indregnet nogle projekter under udvikling i balancen, har de registreringssystemer til at opdele blandt andet personaleomkostningerne.

Under materielle anlægsaktiver har Genmab nogle aktiver under opførelse, hvor der i noten også fremgår, hvor mange af årets af- og nedskrivninger, der er omkostningsført i resultatopgørelsen, der vedrører forsknings- og udviklingsomkostninger, og hvor mange der vedrører generelle og administrative omkostninger, ligesom personaleomkostningerne.

(DKK million)	2020	2019	2018
Depreciation and impairments are included in the income statement as follows:			
Research and development expenses	69	37	26
General and administrative expenses	10	3	2
Total	79	40	28

(Årsrapport, Genmab side 105)

Også her bliver man som regnskabslæser meget oplyst om, hvordan omkostningerne er fordelt, og hvad der vedrører forskning og udvikling, og noten indeholder ligeledes de krævede informationer.

Coloplast

I noten om immaterielle anlægsaktiver i Coloplasts årsrapport er der en post, der hedder: "Forudbetalinger og anlægsaktiver under udførelse", hvorfor det ikke fremgår tydeligt, hvad der er under udførelse. Dog fremgår det, at der er overført fra denne post til software, hvorfor man kan se, at Coloplast har udviklet software selv. Det tilbageværende under forudbetalinger og anlægsaktiver under udførelse er dog ikke opdelt, og man ved ikke, hvor meget, der vedrører udvikling (Årsrapport, Coloplast side 72). Noten indeholder de krævede oplysninger om kostpris primo og ultimo, til- og afgang, overførsel mellem poster, afskrivninger primo og ultimo, årets afskrivninger og tilbageførte afskrivninger på afhændede aktiver. Noten indeholder ikke oplysninger om op- eller nedskrivninger, hvilket antages er grundet, at der ikke er foretaget op- og nedskrivninger, hvorfor det vurderes at kravet til informationer i noten er opfyldt.

Mio. kr.	Erhvervede patenter og varemærker mv.	Goodwill	Software	Forudbetalinger og anlægsaktiver under udførelse	Immaterielle anlægsaktiver i alt
2020/21					
Samlet kostpris pr. 1. oktober	1.729	1.976	458	76	4.239
Valutakursreguleringer	13	7	2	-	22
Tilgang ved køb af virksomhed	50	45	-	-	95
Overførsel	-	-	51	-51	-
Nyanskaffelser og forbedringer i årets løb	1.218	-	38	59	1.315
Afgange i årets løb	-	-	-23	-	-23
Samlet kostpris pr. 30. september	3.010	2.028	526	84	5.648

(Årsrapport, Coloplast side 72)

Der findes en note om segmentoplysninger, hvoraf der oplyses, at virksomhedens omkostninger til forskning og udvikling inden for segmentet Urologi er fratrukket i driftsresultatet for dette segment, hvorimod omkostninger til forskning og udvikling indenfor de to andre segmenter,

Chronic Care og Hud- og Sårpleje, er fælles og indgår i det samlede driftsresultat. Omkostningerne til forskning og udvikling på disse områder er altså ikke fordelt mellem segmenterne i årsrapporten. Såfremt disse ligeledes ikke er fordelt i praksis ved hjælp af registreringssystemer, vil det også blive en udfordring at fordele disse omkostninger mellem forskning og udvikling ved en eventuel fremtidig indregning af et udviklingsprojekt i balancen (Årsrapport, Coloplast side 64).

I noten om personaleomkostninger fordeles personaleomkostningerne også på funktionerne, som i Coloplast er produktion, distribution, administration samt forskning og udvikling. Her fremgår det ligeledes, hvor mange af personaleomkostningerne, der vedrører virksomhedens forsknings- og udviklingsaktiviteter for regnskabsåret samt det foregående regnskabsår (Årsrapport, Coloplast side 66).

Som regnskabslæser får man informationer om opdelingen af forsknings- og udviklingsomkostningerne, og hvilket segment mv., disse vedrører, men man får stadig ikke mange informationer om indholdet i de indregnede udviklingsprojekter i noten, som ellers indeholder de påkrævede informationer.

Rockwool

I Rockwools note om immaterielle anlægsaktiver fremgår det, at de har software under udførelse, som bliver overført til deres software-post, når det er færdiggjort. Udover software og software under udvikling, består Rockwools immaterielle anlægsaktiver af goodwill, kundeforhold og andre immaterielle aktiver. Både udviklingsprojekter, der er færdiggjorte samt dem, der er under udførelse, må derfor være en del af andre immaterielle aktiver, som også kan bestå af andre poster, hvorfor det ikke fremgår, hvor meget af det, der er udviklingsprojekter, og noten er dermed meget sparsom med informationer.

Immaterielle aktiver

2020						
mio. EUR	Goodwill	Software	Kunde- forhold	Andre imma- terielle aktiver	Software under udførelse	I alt
Kostpris 1. januar	128	85	80	52	20	365
Valutakursregulering	-5	0	-3	0	0	-8
Årets tilgange	-	0	-	0	4	4
Overførsel af aktiver under udførelse	-	10	-	-	-10	-
Årets afgang	-	-3	-	-13	-2	-18
Opkøb af aktiviteter	4	0	5	3	-	12
Kostpris 31. december	127	92	82	42	12	355
Af- og nedskrivninger 1. januar	31	72	37	31	2	173
Valutakursregulering	0	-1	-2	-1	0	-4
Årets afskrivninger	-	8	8	4	-	20
Årets nedskrivninger	-	3	-	-	-	3
Overførsler	-	-	-	-	-	-
Årets afgang	-	-3	-	-13	-2	-18
Af- og nedskrivninger 31. december	31	79	43	21	-	174
Regnskabsmæssig værdi 31. december	96	13	39	21	12	181

(Årsrapport, Rockwool side 80)

Det oplyses dog i noten, at Rockwool har omkostningsført 41 mio. euro i forsknings- og udviklingsomkostninger. Eftersom Rockwool er meget tilbageholdende med oplysninger om deres forsknings- og udviklingsomkostninger gennem hele årsrapporten, kan det forundre, at de har valgt at give denne oplysning her i stedet for blot at give oplysningen i resultatopgørelsen.

I årets løb er der omkostningsført 41 mio. EUR i forsknings- og udviklingsomkostninger (2019: 41 mio. EUR).

(Årsrapport, Rockwool side 80)

Noten indeholder ligeledes oplysninger om kostpris primo og ultimo, årets til- og afgang, overførsler til andre poster, af- og nedskrivninger og tilbageførsel af af- og nedskrivninger på afhændede aktiver. Der er således heller ikke oplysninger om opskrivninger, som må antages ikke at være foretaget, og kravet til oplysninger i noten dermed er overholdt.

I noten til personaleomkostninger er der heller ikke en fordeling af omkostninger på forskellige områder, hvorfor man ikke kan se, hvor mange af Rockwools personaleomkostninger, der vedrører deres forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Informationerne om forsknings- og udviklingsomkostninger i Rockwools note er altså meget sparsomme, og man bliver som regnskabslæser ikke helt klar over, hvor meget dette fylder i, hverken personaleomkostningerne eller under de immaterielle aktiver.

Opsamling

Noterne for de fire virksomheder er opstillet meget forskelligt. Alle noterne opfylder kravene til oplysninger om bevægelserne på regnskabsposten i noten. Ingen af virksomhederne oplyser om opskrivinger, hvilket må antages at være grundet, der ikke har været foretaget opskrivinger på de immaterielle anlægsaktiver. Dog er der ingen af virksomhederne, der direkte oplyser i noten, hvor meget deres udviklingsprojekter er indregnet til, da de i alle fire rapporter indgår i en anden post sammen med andre immaterielle aktiver. Forskellen på oplysningerne ligger primært i, hvordan omkostningerne til forskning og udvikling fra resultatopgørelsen bliver præsenteret, da personaleomkostningerne i Novo Nordisk, Genmab og Coloplast bliver specificeret. Ydermere specificerer Novo Nordisk og Coloplast også deres omkostninger på deres forskellige områder af produkter, hvilket også giver meget forskelligt omfang af informationer til regnskabslæserne.

Præsentation

Som tidligere nævnt skal resultatopgørelsen og balancen opstilles efter Bilag 2 i årsregnskabsloven, hvortil der kan laves nogle ændringer jf. ÅRL §23. Alle fire virksomheders ledelsesberetning, noter og anvendt regnskabspraksis er analyseret ovenfor, og derfor kigges der ikke nærmere på præsentationen af disse i dette afsnit. Afsnittet vil centrere om præsentation af resultatopgørelsen og balancen.

Novo Nordisk

I Novo Nordisks resultatopgørelse er der en linje, hvor der står "Research and development costs", hvilket viser deres forsknings- og udviklingsomkostninger, der er omkostningsført i driften og ikke kunne aktiveres (Årsrapport, Novo Nordisk side 47). Linjen refererer til de noter, hvori, der står mere om disse omkostninger, som er behandlet i tidligere afsnit i opgaven. Novo Nordisk havde ikke behøvet at oplyse forsknings- og udviklingsomkostninger for sig selv oppe i resultatopgørelsen på den måde som de har gjort, da der i Bilag 2 ikke er specificeret ud på dette område. Det må derfor være ledelsens vurdering, at de jf. ÅRL §23 havde behov for at tilføje flere arabertalsposter. Virksomhedens særlige karakter kan her være, at det er en medicinalvirksomhed, som altid har meget forskning og udvikling, og det kan derfor være særligt vigtigt for deres regnskabslæsere at kunne aflæse disse tal i virksomhedens resultatopgørelse.

Angående Novo Nordisks balance står der blot "Intangible assets", som er deres immaterielle anlægsaktiver, for at se deres opdeling af disse skal man kigge i noten, dette er tidligere

analyseret i opgaven (Årsrapport, Novo Nordisk side 49). Virksomheder, der indregner udviklingsprojekter i deres aktiver, skal også lave en binding på egenkapitalen. I Novo Nordisks egenkapitalopgørelse står reserve for udviklingsomkostninger under andre reserver, ligesom det gør i ÅRL Bilag 2 (Årsrapport, Novo Nordisk side 50). Dog er det ikke specificeret, at det består af reserve for udviklingsomkostninger, eller hvor meget, der vedrører dette. Andre reserver bliver uddybet i en note. Denne note er ikke nem at aflæse, og afhjælper ikke decideret spørgsmålet om korrekt indregning på egenkapitalreserven. Noten er ikke nem at afkode, og gør det svært at konkludere, hvorvidt Novo Nordisk overholder kravet om binding på egenkapitalen. Egenkapitalnoten om andre reserver kan ikke krydstjekkes med noten om immaterielle aktiver, fordi der i denne heller ikke er fuldstændig opdelt på udviklingsprojekter, så det er ikke muligt for regnskabslæser at efterprøve dette hos Novo Nordisk. De kan også have været med i overgangsreglerne samt have udskudt skat, som gør noterne usammenlignelige.

Novo Nordisk giver en rigtig god og vigtig oplysning i resultatopgørelsen, mens de i balancen virker til at være mere forsigtige med, hvor meget de viser, det samme gælder her i noterne. Det er ikke til at sige om Novo Nordisk lige frem ikke overholder kravene, men i hvert fald gør de, hvad de kan for at begrænse sine oplysninger inden for, hvad der er krævet. Regnskabslæseren har dog mange gode informationer fra de andre områder, hvorfor det giver mening, at Novo Nordisk ikke har udspecificeret så meget i præsentationen også.

Genmab

Genmab har også i sin resultatopgørelse en linje med "Research and development expenses", denne referer også videre til nogle noter, som der er analyseret tidligere i opgaven (Årsrapport, Genmab side 87). Dette er meget lig Novo Nordisk, og viser også, at ledelsen i Genmab har vurderet det nødvendigt at vise denne linje for sig selv. Det kan måske også skyldes, at Genmab også er en medicinalvirksomhed, hvor meget af aktiviteten består i forskning og udvikling.

I Genmabs balance står der også "Intangible assets", som er deres immaterielle anlægsaktiver, der står ikke mere specifikt om disse her, men der refereres igen til noter, som er analyseret tidligere i opgaven (Årsrapport, Genmab side 88). I Genmab er der heller ikke nogen linje under egenkapitalen i balancen eller i egenkapitalopgørelsen, som hedder reserve for udviklingsomkostninger, her er også brugt andre reserver (Årsrapport, Genmab side 90). Der er dog heller ikke noget i Genmab, som indikerer at de har udviklingsprojekter, som er aktiverede, og det giver derfor god mening, at der ikke er nogen binding på egenkapitalen.

Der er ikke noget, som indikerer, at Genmab ikke skulle have overholdt kravene til præsentationen, da der ikke nødvendigvis er nogle udviklingsprojekter i virksomheden. Dette kan se lidt uklart ud for regnskabslæser, når de på andre områder har så stor en detaljegråd.

Coloplast

Coloplast har ligesom Genmab og Novo Nordisk også en linje i deres resultatopgørelse, hvor der står forsknings- og udviklingsomkostninger (Årsrapport, Coloplast side 52). Coloplast er også i mindre grad en del af medicinalbranchen, og bevæggrunden for at have denne linje med for sig, kan meget vel være den samme som for Genmab og Novo Nordisk.

I Coloplasts balance står der også blot immaterielle anlægsaktiver, som referer til en note, som tidligere er analyseret (Årsrapport, Coloplast side 54). I Coloplasts egenkapitalopgørelse er der ingen reserve for udviklingsomkostninger og ingen reserve for andre reserver. Bevægelserne på egenkapitalreserven stemmer ikke overens med nogle bevægelser i udviklingsprojekterne. Det er ikke helt muligt at skille udviklingsprojekterne fra det andet i noten for immaterielle anlægsaktiver, men man kan regne ud, at der er udviklingsprojekter under udførsel i posten forudbetalinger og anlægsaktiver under udførsel, da der fra denne post bliver overført til posten software som færdigudviklet. Det er svært at vurdere, om de har andre udviklingsprojekter end software, og det er svært at vurdere om der bindes korrekt på egenkapitalreserven (Årsrapport, Coloplast side 56).

Coloplast overholder ikke nødvendigvis alle kravene til præsentation, da det ikke kan vurderes konkret, om de opfylder kravet til indregning af en egenkapitalreserve for udviklingsomkostninger, fordi man ud fra regnskabet ikke helt kan skille det fra hinanden. Det er ikke helt nemt for regnskabslæser at finde ud af, hvad der helt konkret er udviklingsomkostninger, og hvor stor en værdi det har i regnskabet.

Rockwool

Rockwool har modsat de tre andre virksomheder ikke en linje i resultatopgørelsen med forsknings- og udviklingsomkostninger, og de har altså valgt at skjule det under de andre regnskabsposter (Årsrapport, Rockwool side 68). Rockwool er også en anden type virksomhed end de andre, hvorfor det måske giver mening, at man har valgt ikke at vise linjen i resultatopgørelsen.

Dog skriver de i noten om immaterielle anlægsaktiver, at de har omkostningsført 41 mio. EUR i forsknings- og udviklingsomkostninger, dette kan man undre sig over, at de ikke bare har

skrevet ind som en linje i resultatopgørelsen ligesom de andre virksomheder, når de alligevel giver oplysningen (Årsrapport, Rockwool side 80). Informationen står under noten for immaterielle anlægsaktiver, og står relativt diskret under en tabel, som om det var en figurtekst, måske for at gøre informationen mindre synlig, eller måske, fordi man mener, at oplysningen giver mest mening i forbindelse med tallene i tabellen. Regnskabslæser skal her være opmærksom, for at finde alle oplysningerne.

I Rockwools balance er de immaterielle anlægsaktiver udspecificeret, hvorfor man kan se, hvad disse består af direkte i balancen i modsætning til det man kan se i de tre resterende virksomheder. Se nedenfor:

Balance

Aktiver – 31. december

mio. EUR	Note	2020	2019
Goodwill		96	97
Software		13	13
Kundeforhold		39	43
Andre immaterielle aktiver		21	21
Software under udførelse		12	18
Immaterielle aktiver i alt	2.1	181	192

(Årsrapport, Rockwool side 69)

Dette giver et godt og hurtigt overblik hos regnskabslæseren. I Rockwools egenkapitalopgørelse er der heller ikke noget, der hedder reserve for udviklingsomkostninger, man kan derfor heller ikke se bindingen på egenkapitalen (Årsrapport, Rockwool side 71).

Rockwool oplyser lidt mere angående fordeling af sine immaterielle anlægsaktiver end de andre, men viser heller ikke egenkapitalbindingen ligesom de andre. Regnskabslæser bliver her kun lidt klogere på fordelingen, men er ikke klogere på indholdet.

Opsamling

Alle fire virksomheder har oplyst, hvor mange forsknings- og udviklingsomkostninger, de har omkostningsført. Genmab, Novo Nordisk og Coloplast havde alle gjort det på en linje i resultatopgørelsen, mens Rockwool havde skrevet det under en tabel i en note til immaterielle anlægsaktiver. Dette er en god oplysning for regnskabslæser, som kan se, at der er omkostningsført, dette er muligvis grundet usikkerhed i forhold til opfyldelse af betingelserne, hvorfor der ikke kan indregnes. Hvad angår balancen havde alle med undtagelse af Rockwool blot

immaterielle anlægsaktiver i balancen og ikke en specifikation af, hvad disse er, udover i deres noter. Rockwool opdelte her de immaterielle anlægsaktiver, således var der mere overskuelighed over balancen for regnskabslæser. Alle fire virksomheder har ikke vist en egenkapitalreserve for udviklingsomkostninger, og der stilles derfor spørgsmålstejn ved om de har overholdt årsregnskabslovens krav i §83, stk. 2. Alle virksomhederne har med overvejende sandsynlighed overholdt kravet, men dette er utydeligt grundet overgangsreglerne og udskudt skat.

Delkonklusion

Forsknings- og udviklingsomkostninger behandles i praksis efter de tidligere beskrevne regler, men der er meget stor variation i, hvordan virksomhederne har opfyldt kravene, og hvor meget de har valgt at give af oplysninger. I ledelsesberetningen er der stor forskel på de to virksomheder i medicinalindustrien og de to andre virksomheder. Novo Nordisk og Genmabs udvikling af produkter bliver offentliggjort over for befolkningen hos lægemiddelstyrelsen, hvorfor det også giver mening for dem at skrive meget om det i årsrapporten, da de har ikke noget at skjule. Modsat hos Coloplast og Rockwool kan det godt være, de ikke har lyst til at dele alt om sine udviklingsprojekter i forhold til konkurrenter som eksempel. Coloplast og Rockwool skriver mindre i ledelsesberetningen og kunne vurderes at være lige på kanten til ikke at overholde kravene til ledelsesberetningen i årsregnskabsloven. I den anvendte regnskabspraksis er der meget fokus på myndighedsgodkendelsen hos de to virksomheder i medicinalindustrien samt i Coloplast, som også delvist tilhører denne industri. Myndighedsgodkendelsen af produkterne er med til at vurdere, hvorvidt produktet kan aktiveres i disse virksomheder, hvorfor det virker som en god sikkerhedsforanstaltning, som giver meget tryghed hos regnskabslæser.

Udviklingsprojekter, som ikke har noget med medicinalindustrien at gøre, er dog mere sparsomt redegjort for. Der er her standardtekster for indregning og måling, det kan desuden her være svært at vurdere, hvad de udvikler. Kravene til anvendt regnskabspraksis overholdes, idet det handler om at skrive om indregningsmetode, målingsmetode, brugstid og afskrivninger, som alle gør i det omfang, de behøver. Dette ændrer dog ikke på de store forskelle i uddybelsen og forklaringer på, hvad man udvikler. I virksomhedernes noter er forskellene primært i, hvor mange andre noter forsknings- og udviklingsomkostningerne bliver præsenteret i. I Novo Nordisk, Genmab og Coloplast bliver de som eksempel specificeret i personaleomkostningerne. Alle fire virksomheder overholder kravene til, hvad der skal stå i noten til immaterielle anlægsaktiver, men derfor er informationerne stadig meget forskellige, herunder er det forskelligt, hvordan det vises, at der er udviklingsprojekter.

I præsentationen i resultatopgørelsen og balancen har alle undtagen Rockwool lavet en linje i resultatopgørelsen, der viser, hvor mange omkostninger, der har været til forskning og udvikling. Rockwool skriver dette i deres note i stedet. Alle virksomheder undtagen Rockwool viser også bare en linje i balancen med immaterielle anlægsaktiver, hvor det hos Rockwool er delt op på linjer i forhold til, hvad der indgår i posten. Ingen af virksomhederne har en egenkapitalreserve, som hedder reserve for udvikling, og det er derfor ikke muligt, at se, hvor denne reserve er henne, og om værdien på denne er korrekt jf. reglerne om binding på egenkapitalreserven. Det er derfor lidt uklart, om reglerne er overholdt her, men det må antages, at der ikke er incitament til ikke at lave bindingen korrekt.

Alt i alt er regnskabslæserens oplevelse af de fire regnskaber meget forskellige, informationernes dybde varierer meget, og hvorvidt omfanget er stort nok, er i nogle tilfælde lidt tvivlsomt. Som tidligere nævnt er det PWC, der har revideret alle de udvalgte regnskaber, det er dog ikke samme underskriver på alle regnskaberne, men det er samme firma, hvorfor der må antages at være nogle standarder, der følges i forhold til revisionen. Det er derfor interessant at se, at man har godkendt så vidt forskellige omfang af beskrivelser af udviklingsomkostninger. Mange af kravene i loven er til fortolkning, hvorfor det også er svært at vurdere, hvornår en virksomhed ikke overholder disse. Dog kan det diskuteres, hvorvidt nogle af disse virksomheder i nogle tilfælde måske er på grænsen. Det er altså meget forskelligt, hvordan forsknings- og udviklingsomkostningerne er behandlet i praksis.

Problematisering af forsknings- og udviklingsomkostninger

Ud fra foregående redegørelse og analyse af de fire børsnoterede virksomheder er der iagttaget nogle problematikker forbundet med forsknings- og udviklingsomkostninger. Disse diskuteres i nedenstående, hvor de holdes op imod problemerne, der kan opstå i de mindre virksomheder, herunder regnskabsklasse B og C.

Sondring mellem forskning, udvikling og vedligeholdelse

Forskning og udvikling skal som før nævnt skilles fra hinanden, da det skal behandles forskelligt regnskabsmæssigt. Adskillelsen herimellem kan dog give nogle problemer. Problemerne kan opstå som følge af, at det kan være svært at skelne mellem de to faser, og derfor skille omkostningerne fra hinanden. Når man ikke kan skille dem fra hinanden, skal alle omkostningerne omkostningsføres. Derfor vil man som virksomhed, der vil optimere sit resultat ønske at kunne skille omkostningerne fra hinanden, så man kan få lov at aktivere udviklingsomkost-

ningerne i virksomhedens balance. Et eksempel på omkostninger, der skal udskilles fra de øvrige omkostninger i samme gruppe, er personaleomkostninger. Disse kan som eksempel styres gennem et timeregistreringssystem, hvor man skal skrive sine timer ind på forskellige projekter eller opgaver, hvoraf nogle af disse vil være tilkoblet det udviklingsprojekt, som kan blive aktiveret eller som eksempel på en opgave, som er forskningsrelateret og derfor ikke må aktiveres. Dette bliver problematisk, når dette ikke kan lade sig gøre, eller ikke bliver gjort. Hvordan skal man så skelne mellem omkostningerne?

Der findes mange løsninger på forskellige systemer, som kan hjælpe med håndteringen af omkostningerne, men det betyder ikke, at alle virksomheder har ressourcerne til at købe eller betjene disse systemer. I analysen er der analyseret fire store børsnoterede virksomheder, som med større sandsynlighed har bedre vilkår for at skelne korrekt mellem forsknings- og udviklingsomkostninger, da de har systemer eller lignende til at opdele omkostningerne. I analysen ses det, at både Genmab, Novo Nordisk og Coloplast skriver i deres noter, at de har personaleomkostninger, som vedrører forskning og udvikling og fordeling heraf i forhold til de øvrige personaleomkostninger. Dette ses ikke i Rockwool, som har valgt ikke at vise dette. Det er valgfrit, hvilket også kan være problematisk for regnskabslæser, da det er svært at følge sporet af udviklingsomkostningerne i et regnskab, som begrænser sit indhold til det strengt nødvendige. Når Genmab, Novo Nordisk og Coloplast viser opdelingen af forsknings- og udviklingsomkostninger på personaleomkostninger, og i øvrigt bl.a. skriver, at der ikke bliver indregnet udviklingsprojekter i balancen, fordi de ikke kan skelne mellem forsknings- og udviklingsprocessen, så giver det en større indsigt i deres udviklingsprojekter og deres forsigtige håndtering af disse, som også giver regnskabslæser mere ro i sindet.

Mindre virksomheder, som eksempel regnskabsklasse B- og C-virksomheder har nok ikke altid samme forudsætninger for at lave et regnskab som Novo Nordisk, og har næppe de samme ressourcer til dette, erfaring med det samt registreringssystemer, som større børsnoterede virksomheder har. Det kan derfor være sværere for dem at skelne mellem forskning og udvikling, og hvis de så aktiverer udviklingsprojekter, vil det måske også være sværere for regnskabslæser at tyde, om dette er korrekt, da virksomhedens informationsniveau måske heller ikke er så højt som hos de børsnoterede virksomheder. Med mindre registreringssystemer og måske mindre erfaring inden for området forskning og udvikling, kommer der også større usikkerhed i at skelne mellem forskning og udvikling, og derfor også i indregningen af udviklingsprojekter. Den usikkerhed afspejles med stor sandsynlighed i regnskabet, hvis informationsniveau derfor

ofte vil holdes på et minimum i forhold til lovgivningen, og derfor kan usikkerheden også være større hos regnskabslæserne.

Virksomheder i regnskabsklasse B kan fravælge revision jf. §135, hvis de er under de omtalte grænser, og vil derfor ikke blive revideret af en uafhængig revisor. Virksomhederne kan fravælge revisionen, og altså kontrollen af deres immaterielle anlægsaktiver, og derfor også deres udviklingsprojekter. Det vil derfor være nemmere for disse virksomheder at lave skøn over andel af forsknings- og udviklingsomkostninger, da disse ikke skal efterprøves ved en revision. Dette giver med stor sandsynlighed fejlkilder, og kan give incitament til over- eller undervurderinger af udviklingsomkostninger, for at optimere sit resultat i den retning man vil have det. Som eksempel omkostningsførsel af alt, fordi man vil have et mindre resultat, så man skal betale mindre i skat eller omvendt aktivering af flere omkostninger, fordi man vil have et bedre resultat, så omverdenen, herunder regnskabslæserne, kan se hvor godt det går virksomheden.

I forhold til sondringen mellem udvikling og vedligeholdelse er det et spørgsmål om, hvorvidt det forbedrer eller vedligeholder udviklingsprojektet. Dette er også en kendt problematik i andre regnskabsposter, som eksempel ved aktivering af omkostninger til fast ejendom. Aktiveringen skal ske, når det er en forbedring, altså en udvikling af projektet og ikke blot en vedligeholdelse. Dette skaber, ligesom skelnen mellem forskning og udvikling, problemer i forhold til vurdering og korrekt registrering af omkostningerne. Også her vil man i nogen grad kunne bruge registreringssystemer, men det kræver også, at medarbejderne, som benytter systemerne, har en forståelse for forskellen mellem forbedring og vedligeholdelse, eller at systemet har nogle bestemte aktiviteter/opgaver, der knyttet til at være vedligeholdelse eller udvikling. Dette vil ligesom ovenstående om forskning og udvikling også være sværere i mindre virksomheder, og vil også, som ovenstående kunne give incitament til at vurdere omkostningerne til fordel for det resultat, som man ønsker.

Opfyldelse af indregningskriterier

Opfyldelse af indregningskriterierne af udviklingsomkostninger stiller som tidligere nævnt høje krav til virksomhederne og disses registreringssystemer af timer, omkostninger mv. samt til dokumentation af, at disse krav er opfyldt. De seks krav til indregning kan være udfordrende at dokumentere, da opfyldelsen af flere af disse ofte vil være forbundet med en antagelse fra virksomhedens side. For eksempel kan det være teknisk muligt i forhold til materialer mv. at færdiggøre projektet her og nu og med en forventning om, at man vil have adgang til materialerne til færdiggørelsen, når dette bliver nødvendigt. Derudover vil fremtidige økonomiske fordele

også være ud fra en forventning fra virksomheden om, hvordan dette vil udvikle sig efter færdiggørelsen. At opfylde disse betingelser stiller en del krav til virksomheden, som skal udarbejde dokumentationen for, at betingelserne er opfyldt. Dokumentationerne herfor vises heller ikke i årsrapporten, og man kan ikke som regnskabslæser vide, hvordan betingelserne er opfyldt.

Der er forskelle i måderne, hvorpå de fire virksomheder har valgt at informere regnskabslæserne om deres forsknings- og udviklingsprojekter. I medicinalbranchen er der en praksis for, at indregningen følger godkendelsen hos myndighederne, hvorfor dette giver en målestok for medicinalfirmaer i forhold til, hvornår deres udviklingsprojekter skal indregnes. De har givet en del oplysninger om disse projekter og produkter, og man føler sig derfor velinformeret som regnskabslæser. Oplysninger om deres udvikling af medicin er dog også at finde hos myndighederne, når de kommer til afprøvningsfaserne, da dette offentliggøres. Derfor ville man kunne finde disse informationer andetsteds, hvis ikke det blev oplyst i deres årsrapporter, og de typer virksomheder har derfor ikke gavn af at skjule disse oplysninger fra som eksempel konkurrenter. Informationerne i årsrapporten om Rockwools forsknings- og udviklingsomkostninger er meget sparsomme, men årsrapporten er underskrevet af uafhængige revisorer, hvorfor det er vurderet, at Rockwool opfylder betingelserne til oplysninger om deres forsknings- og udviklingsomkostninger i årsrapporten. På trods af dette, ved man ikke, hvilke forsknings- og udviklingsprojekter, de arbejder på, da oplysningerne herom er så få.

Revisionen fra de uafhængige revisorer giver en høj grad af sikkerhed for regnskabslæseren, men mindre virksomheder uden revisionspligt, der også har forsknings- og udviklingsomkostninger, og som dermed ikke bliver revideret, har større risiko for fejl. Hvor meget kan man så som regnskabslæser stole på vurderingen af forsknings- og udviklingsomkostninger og registreringssystemerne i den forbindelse? Og har de mindre virksomheder tilstrækkelige ressourcer til at dokumentere overholdelsen af de betingelser, der er for indregning? Dette kan give en skævvridning mellem mindre og større virksomheder, ligesom at der ikke er krav om indregning af udviklingsomkostninger i balancen for virksomheder i regnskabsklasse B og C mellem, medmindre fravælgelsen af dette vil medføre et mindre retvisende billede. De kan dermed vælge ikke at indregne deres udviklingsomkostninger i balancen og i stedet trække omkostningerne fra sammen med forskningsomkostningerne i resultatopgørelsen og på den måde slippe for at bruge ressourcer på registreringssystemer mv.

Ligeledes er der krav om, at virksomheder i regnskabsklasse C stor og D skal indregne deres udviklingsprojekter, men hvis ikke virksomheder i disse regnskabsklasser kan adskille deres forsknings- og udviklingsomkostninger, skal alle disse omkostninger fratrækkes i resultatopgørelsen. Det vil sige, at hvis virksomheden ikke har tilstrækkelige registreringssystemer mv. til at dokumentere adskillelsen mellem forskning og udvikling, kan de ikke opfylde kravet om indregning af udviklingsprojekter. Det medfører en risiko for, at virksomheder, der ønsker at reducere deres resultat og dermed deres skat, bevidst vælger ikke at adskille omkostningerne for at trække disse fra resultatet, da dette også kan give en besparelse på de omkostninger, der vil være i forbindelse med at adskille omkostningerne og processerne fra hinanden. Denne problematik findes også den anden vej rundt hos mindre virksomheder, der ikke revideres, da de kan ske at indregne udviklingsomkostninger i balancen, selvom de ikke nødvendigvis har tilstrækkelig dokumentation herfor. Grundet manglen på revision og minimal kontrol fra Erhvervsstyrelsen bliver de mindre virksomheder ikke efterprøvet i forhold til deres dokumentation.

Nedskrivningstest

Jf. tidligere kræver IAS 36 årlig nedskrivningstest af udviklingsprojekter. Dette er dog ikke et krav i årsregnskabsloven, hvor det kun er, når der er indikationer på værdiforringelse, at der skal foretages nedskrivningstest. Problematikken ved nedskrivningstesten består i de store mængder af skøn. Udviklingsprojekter under udførsel, som opfylder kriterierne til indregning, er jo per definition *“nye eller væsentligt forbedrede produkter eller processer”* (Regnskabsvejledningen, FSR, 2020, side 48), disse kan derfor ikke handles på et aktivt marked, hvortil man kan sammenligne værdi i forhold til dagsværdi. Når nedskrivningsbehovet skal vurderes, skal det vurderes, hvorledes den nuværende værdi i regnskabet er højere end genindvindingsværdien, og såfremt genindvindingsværdien er lavere, skal der foretages nedskrivning.

Genindvindingsværdien er den højeste af kapitalværdien og nettosalgsprisen. Beregningen af disse kræver dog en del skøn fra ledelsens side, som skaber en vis usikkerhed i nedskrivningen. Kapitalværdien beregnes som nutidsværdien af de forventede pengestrømme, for en given periode, som eksempel en budgetperiode på 5 år. Beregningen af nedskrivningen på det pågældende aktiv er med udgangspunkt i den stand aktivet er i på tidspunktet for beregningen. Nutidsværdien findes ved tilbagediskontering, hvortil der skal anvendes en rente, der afspejler forrentningen i procent inklusive risikotillæg forbundet med aktivet (Regnskabsmæssig nedskrivning af anlægsaktiver, 2018). I denne beregning er der skøn ved vurdering af renten og

forventede pengestrømme, og dette giver altså en større usikkerhed. Man har ikke nødvendigvis nogen erfaring med det udviklingsprojekt, man skal lave nedskrivningstest på, og det er derfor svært at vurdere fremtidige pengestrømme af noget, som ikke har genereret pengestrømme tidligere, da man dermed ikke har noget at basere beregningen på. Det samme gælder for fastsættelsen af renten, som er forrentningsprocenten, igen af et projekt, som aldrig har været på markedet, og derfor ikke kan baseres på en tidligere erfaring. Grundet udviklingsprojekters nyhedselement burde der i teorien heller ikke være noget på markedet, som er sammenligneligt nok til at basere sine beregninger på.

Nettosalgsprisen er den værdi, som aktivet ville kunne handles til på et aktivt marked eller den værdi, hvor der kan laves vurderinger ud fra oplysninger om andre, herunder en eventuel ekspertvurdering af en ekstern part. Den fastsatte salgsværdi reduceres af de omkostninger, der vil opstå i forbindelse istandsættelse og salg af aktivet (Regnskabsmæssig nedskrivning af anlægsaktiver, 2018). Salgsværdien er altså også baseret på en masse skøn, hvilket gør nedskrivninger noget usikre, specielt, når nettosalgsværdien beregnes på et lige så usikkert grundlag som kapitalværdien, nemlig for et ikke færdigt aktivt, som i teorien ikke kan sammenlignes med noget på det aktive marked, og derfor er meget besværlig at værdiansætte på en måde, som er et godt grundlag for nedskrivning. Tidligere erfaringer med udviklingsprojekter kan give en lille fordel, men grundet nyhedselementet er det dog begrænset.

Ud over skønnene og usikkerhederne ved beregningen af genindvindingsværdien er der også problematikken i forhold til årsregnskabslovens bestemmelse om nedskrivning, hvor der kun skal nedskrives ved indikationer på værdiforringelse. Hvornår aktivet bliver udsat for værdiforringelse, bliver på sin vis også et spørgsmål om vurderinger. Eksempler på indikationer på værdiforringelse kunne være:

- Ændringer i markedsværdi
- Ændringer i teknologi, lovgivning eller markedsforhold
- Beskadiget eller forældet aktiv
- Anvendes ikke til tiltænkte formål, men anvendes på anden vis
- Aktivets funktion er dårligere/lavere end forventet (PWC, side 292)

Ovenstående indikationer er også en vurderingssag, hvor det kan være svært for ledelsen at være helt objektiv, når det gælder værdiansættelse af et aktiv. Nedskrivninger har en negativ effekt på både resultatopgørelsen og balancen, hvorfor dette oftest ikke er i ledelsens interesse

medmindre nedskrivningsbehovet er så stort, at det står helt tydeligt for enhver. Dette vil ofte ikke være tilfældet, da regnskabslæserne ikke nødvendigvis kan se, hvad udviklingsprojektet er specifikt og derfor ikke kan vurdere om der burde være nedskrevet på trods af, at ledelsen har vurderet en nedskrivning uvæsentlig. Der er altså mange skøn og vurderinger forbundet med nedskrivning, og er mere problematisk ved udviklingsprojekter grundet regnskabspostens karakteristika.

Matchingprincippet

Betingelserne for indregning af udviklingsprojekter kan være svære og ressourcekrævende at overholde for virksomheder, og hvis bare én betingelse ikke er overholdt, kan virksomheden ikke aktivere omkostningerne, og de skal i stedet omkostningsføres. Dermed medfører disse betingelser en vis risiko for, at virksomheder ender med at omkostningsføre udviklingsomkostninger, der vedrører deres udviklingsprojekt, og som burde være indregnet i balancen. Når man fratrækker omkostninger til et udviklingsprojekt i resultatopgørelsen, vil der ske en skævvridning mellem indtægter og udgifter, da der ikke vil være indtægter, der matcher omkostningerne. Ved udviklingsprojekter, der bliver færdiggjort og senere genererer indtægter, vil problematikken efterfølgende være omvendt, da de matchende omkostninger er omkostningsført tidligere, og dermed vil der ikke være omkostninger, der matcher indtægterne i den nye periode. Dette strider også mod den grundlæggende forudsætning om periodisering, da omkostningsførsel af udviklingsomkostninger ikke stemmer overens med periodiseringen heraf.

Alle fire virksomheder har omkostningsført forsknings- og udviklingsomkostninger med grundelsen, at de ikke opfylder kravene for indregning i balancen. Omkostningerne har dermed ikke matchende indtægter i resultatopgørelsen, og alle fire virksomheders årsrapporter opfylder dermed ikke princippet om matching. Efter færdiggørelsen af deres udviklingsprojekter, vil der ikke være omkostninger, der matcher de indtægter, der kommer fra projektet, hvorfor det også vil være en problematik i senere regnskabsår, hvis udviklingsprojektet færdiggøres, og det er derfor ikke kun i det indeværende regnskabsår, det ikke opfylder princippet om matching. Man ved dog ikke, hvor stor en del af omkostningerne, der vedrører udvikling, da nogle af omkostningerne også kan være i forbindelse med virksomhedens forskning, så omfanget af de omkostningsførte udviklingsomkostninger kendes ikke. Det vides derfor ikke, hvor stor en del af omkostningerne, der ikke har matchende indtægter.

At omkostningsføre omkostninger, der burde indregnes i balancen eller indregne omkostninger i balancen, der burde fratrækkes i resultatopgørelsen, kan virke misvisende for regnskabs-

læseren, da det kan give et forvrænget billede af virksomhedens finansielle stilling. Det medvirker, at resultatet enten bliver dårligere eller bedre, end det burde være. Såfremt det drejer sig om væsentlige beløb, kan det komme til at stride imod årsregnskabslovens §11 om et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, finansielle stilling og resultat.

For at skabe matching mellem omkostninger og indtægter, skal udviklingsomkostningerne indregnes i balancen, og omkostningerne løbende fratrækkes i den korrekte periode i form af afskrivninger på det færdiggjorte udviklingsprojekt. Omkostningerne vil på den måde matche med de indtægter, der vil blive genereret efter færdiggørelsen af projektet. Dette kan skabe en tvivl om, om betingelserne for indregning af udviklingsprojekter er for stramme, da det kan skabe disse udfordringer for virksomheder. Det vil dog være en udfordring, hvis udviklingsomkostningerne er indregnet i balancen, og udviklingsprojektet ikke bliver færdiggjort, da projektet i et sådant tilfælde ikke har overholdt betingelserne for indregning, og omkostningerne vil heller ikke her blive omkostningsført i den korrekte periode, da de burde være omkostningsført i perioden, hvor de blev afholdt. Omvendt vil der ikke være en udfordring ved at have omkostningsført udviklingsomkostninger, såfremt udviklingsprojektet ikke bliver færdiggjort, da omkostningerne i så fald alligevel ikke opfyldte betingelserne for indregning i balancen. En lempelse af kravene for indregning vil derfor også give udfordringer.

Delkonklusion

I ovenstående er der diskuteret fire problematikker, som opstår i forbindelse med indregning af udviklingsomkostninger, herunder sontring mellem forskning og udvikling samt udvikling og vedligeholdelse, opfyldelse af kriterier for indregning, nedskrivningstest og til sidst matching-princippet. Angående sontringen mellem forskning og udvikling skal man have en stor viden inden for feltet for at kunne vurdere, hvornår noget er det ene eller det andet. Denne adskillelse er dog meget vigtig for at få muligheden for at aktivere den del af dette, som er udviklingsomkostninger. En god hjælp til adskillelsen i dagligdagen i en virksomhed med medarbejdere, som arbejder på forskellige projekter kunne være et registreringssystem, hvor man kan registrere, hvor mange timer, som man har brugt på hver opgave, som derefter allokeres til et projekt, som kan være et forsknings- eller udviklingsprojekt, hvor omkostningerne derfor skal behandles efter reglerne indenfor det område. Sontringen mellem udvikling og vedligeholdelse er ligesom diskussionen af forbedring og vedligeholdelse, som man kender den fra andre områder i regnskabsaflæggelsen. Her er udvikling lig med forbedring, og det man gør, skal altså

forbedre projektet, for at man må aktivere det sammen med projektet, hvis det blot vedligeholder projektet uden at give det yderligere værdi, vil dette skulle omkostningsføres.

Den anden problemstilling er opfyldelse af de særlige kriterier, der er til indregning af udviklingsomkostninger. Udover at opfylde kriterierne skal dette også dokumenteres, hvilket kan være meget svært i praksis, og det sætter store krav til diverse registreringssystemer samtidig med, at erfaringer på området vil være en stor fordel, når man skal udarbejde alt den dokumentation, der skal til for at bevise, at man har opfyldt betingelserne. For mindre virksomheder, der lige er startet med udvikling af et produkt eller lignede, kan det være meget svært at dokumentere, at man opfylder kriterierne, fordi man måske ikke har så mange ressourcer eller erfaringer inden for området. Det kan derfor diskuteres, hvorvidt de mindre virksomheder skal bruge mange ressourcer på at dokumentere sine udviklingsprojekter. I teorien kan de nemlig også bare vælge at udgiftsføre alle omkostninger, når de afholdes, eller de kan lade være med at bekymre sig så meget om dokumentationen, fordi de ikke nødvendigvis skal revideres og sandsynligheden for kontrol er lille.

Der opstår også problematikker i forhold til nedskrivningstest, da der ved disse er store skøn forbundet med de elementer, hvorfra man udregner genindvindingsværdien og dermed også store skøn og usikkerheder forbundet med selve genindvindingsværdien og hele nedskrivningen. Derudover skal man ikke lave nedskrivningstest hvert år, hvis ikke man er en virksomhed i regnskabsklasse D, man skal blot lave nedskrivningstest ved indikationer på værdiforringelse, og man kan derfor diskutere, hvorvidt ledelsens vurdering af værdiforringelse vil være objektiv. Dette gælder specielt på udviklingsprojekter, som ikke er færdige, hvor forudsætningerne for vurderingen derfor også er dårlige.

Til sidst er overholdelsen af periodiseringsprincippet og matching mellem indtægter og omkostninger diskuteret. I tilfælde, hvor udviklingsomkostninger ikke kan aktiveres, fordi de ikke opfylder kriterierne, skal de omkostningsføres i resultatopgørelsen. Dette giver dog et problem i forhold til matching mellem indtægter og omkostninger og derfor korrekt periodisering af omkostningerne, som her bliver udgiftsført før indtægterne. Såfremt udviklingsprojekterne aktiveres og færdiggøres, vil der begynde at komme indtægter, og disse matches med de afskrivninger man skal lave på færdiggjorte udviklingsprojekter, og der opstår dermed ikke nogen problemer med matching i tilfælde, hvor der aktiveres. Det kan diskuteres, hvorvidt kriterierne for indregning er for stramme i forhold til, at man ikke kan overholde matching princippet, men

at de modsat også kan være for lempelige. Der er altså en del problematikker, som opstår i forbindelse med indregning af udviklingsomkostninger.

Konklusion

Der er mange regnskabsmæssige udfordringer ved forsknings- og udviklingsomkostninger, herunder en masse forskellige områder, der er undersøgt i opgaven. Helt grundlæggende skal forsknings- og udviklingsomkostninger behandles jf. ÅRL §§11-16, som er grundstenene i regnskabsaflæggelsen. Udover de grundlæggende krav, skal forsknings- og udviklingsomkostningerne også opfylde de regnskabsmæssige definitioner, som er bestemmende for, hvordan omkostningerne skal behandles regnskabsmæssigt. Her er det tydeligt, at forskningsomkostninger ikke opfylder definitionerne for immaterielle anlægsaktiver og derfor ikke kan aktiveres. Udviklingsomkostninger, som opfylder definitionerne, skal desuden opfylde nogle helt særlige betingelser, der gælder for udviklingsomkostninger. Først, når disse betingelser er opfyldt og dokumenteret, kan udviklingsomkostningerne aktiveres i virksomhedens balance. Selve den regnskabsmæssige behandling er, grundet forskellen på forsknings- og udviklingsomkostninger, forskellig for de to områder.

Forskningsomkostningerne omkostningsføres i virksomhedens resultatopgørelse, når omkostningerne afholdes. Udviklingsomkostningerne, såfremt disse kan adskilles fra forskningsomkostningerne, skal indregnes i virksomhedens balance, hvortil kravet er, at indregningen skal foretages systematisk og konsekvent. I tilfælde, hvor udviklingsomkostningerne ikke kan adskilles fra forskningsomkostningerne, skal alle omkostningerne føres i resultatopgørelsen. Ved indregning af udviklingsomkostninger gælder det også, at der indregnes til kostpris, som består af direkte og indirekte omkostninger. Denne indregning skal modsvares af en binding på en reserve på egenkapitalen. Egenkapitalbindingen reguleres også til efterfølgende målinger samt af- og nedskrivninger. Udviklingsprojekternes efterfølgende måling er som hovedregel til kostpris med fradrag af af- og nedskrivninger. I teorien kan man også måle til dagsværdi, men i praksis vil dette sjældent være muligt, da der ikke vil være et aktivt marked for udviklingsprojektet.

Foruden ovenstående er der også i opgavens redegørelse skrevet om tilskud, som nogle virksomheder får til deres forsknings- og udviklingsprojekter. Det grundlæggende er her, at man ikke må modregne tilskuddet i udviklingsprojektet grundet bruttoværdiprincippet. Til sidst i redegørelsen er opstillingen af årsrapporten beskrevet med udgangspunkt i forsknings- og

udviklingsomkostninger og de regler, der er herom i årsregnskabsloven. Hertil er krav om, hvad der skal indgå under de forskellige elementer, som består af ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, noter samt præsentation. Der er altså mange regnskabsmæssige udfordringer i anvendelsen af loven.

De regnskabsmæssige udfordringer ses også i analysen af de fire udvalgte virksomheder. Ved gennemgang af virksomhedernes regnskaber fremgik der store forskelle i omfanget af informationer om forsknings- og udviklingsaktiviteterne. De to medicinalfirmaer, Novo Nordisk og Genmab, har generelt oplyst meget om deres produkter, især i ledelsesberetningerne, og hvor langt i faserne af kliniske forsøg, produkterne er, og man føler sig meget velinformeret som regnskabslæser. Det er praksis i deres branche at indregne udviklingsomkostninger i balancen, når produkterne godkendes af myndighederne, hvilket hjælper med en guideline til, hvornår de overfylder kravene. Desuden offentliggøres oplysningerne om deres produkter under udvikling, hvorfor disse ville være tilgængelige uanset omfanget af oplysninger i årsrapporterne. Dette er ikke gældende for Rockwool, og ikke i samme grad for Coloplast, da Coloplast kun delvist er i medicinalindustrien. De kan have et ønske om at begrænse oplysningerne så meget som muligt af konkurrencemæssige årsager. De er mere sparsomme med deres oplysninger generelt.

I den anvendte regnskabspraksis oplyses der i alle fire virksomheder om de specifikke krav hertil. Der er dog forskelle i omfanget af oplysninger herudover, og hvordan det bliver vurderet, om projekterne opfylder kravene til indregning i balancen, hvorfor det er svært at gennemskue, hvordan og i hvor høj grad, der tages stilling til dette. Alle fire virksomheder har en note med de krævede oplysninger om de immaterielle anlægsaktiver. Her er der mere forskel i de oplysninger, der forekommer om forsknings- og udviklingsomkostninger i andre noter, som eksempel personaleomkostninger, hvor Novo Nordisk, Genmab og Coloplast viser, hvor mange af disse, der vedrører forskning og udvikling.

Informationerne i de fire regnskaber er altså meget forskellige, og de er alle forsynet med en revisorerklæring fra samme revisionsfirma, hvorfor reglerne for den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger kan tolkes og bliver tolket på mange måder. Som eksempel er man stadig ikke informeret om, hvad Rockwools udviklingsprojekter består af efter læsningen af deres årsrapport. Dette viser, at kravene og omfanget heraf fortolkes meget forskelligt af virksomheder, og det giver en meget forskellig oplevelse som regnskabslæser, da oplysningsgrundlaget er så forskelligt. Der er stor forskel på, hvad regnskabslæser får ud af de fire virksomheders årsrapporter, og dette er på sin vis også en udfordring ved den

regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger, da der kan fortolkes meget inden for lovens grænser.

De regnskabsmæssige udfordringer findes også i nogle helt konkrete problematikker, herunder sondringen mellem forskning og udvikling samt udvikling og vedligeholdelse. Sondringen er vigtig, da det er fundamentet for, hvordan man skal behandle omkostningerne regnskabsmæssigt. Dog er det svært at adskille de former for omkostninger, og det kræver noget erfaring på området og nogle ressourcer eventuelt til nogle systemer, som kan hjælpe med at allokere omkostningerne korrekt til den aktivitet, de vedrører, og dermed enten forskning, udvikling eller noget helt tredje. Sondringen mellem udvikling og vedligeholde er ligesom diskussionen om forbedring og vedligeholdelse, hvor udvikling er lig med forbedring. Denne opdeling skal man også være skarp på, da det også har indflydelse på den regnskabsmæssige behandling. Udfordringerne opstår der, hvor det for nogle virksomheder bliver svært at skelne, og man ikke har erfaringerne eller ressourcerne til dette.

En anden problemstilling er opfyldelsen af de særlige kriterier til indregning af udviklingsomkostninger. Kriterierne skal ikke blot opfyldes, men også dokumenteres, og dette kan være meget svært i praksis og er også noget, der kræver både ressourcer og erfaringer. Revisionen af årsrapporterne giver en høj grad af sikkerhed for regnskabslæserne, men mange virksomheders årsrapporter bliver ikke reviderede, hvorfor der kan være stor risiko for fejl i den forbindelse, og dette kan gøres med henblik på ledelsens ønske om regnskabet's udfald.

Nedskrivningstests kan også give udfordringer, da der er mange skøn forbundet med grundlaget for beregningen. Desuden er det kun for børsnoterede virksomheder, der er pålagt at udføre en nedskrivningstest årligt, og andre virksomheder er kun pålagt at udføre dette ved indikationer på værdiforringelse. Problemet opstår i, at vurderingen om værdiforringelsen også bliver et skøn fra ledelsens side, hvor der kan opstå problemer med objektivitet, fordi man oftest ikke ønsker at nedskrive sine værdier.

Behandlingen af udviklingsprojekter medfører også en udfordring med overholdelse af princippet om matching og dermed også periodisering, da kravene til indregning er stramme, og der ikke vil være indtægter, der matcher omkostningerne til forskning og udvikling, der omkostningsføres, men det vil også give udfordringer med matching, hvis kravene blev lempet. Der er mange udfordringer ved den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger, som her er belyst.

Litteraturliste

Artikler:

- *Halvdelen af danske virksomheder er innovative*. 16. december 2021 - Nr. 452, Danmark Statistik.
URL: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=32244>
(02.05.2022)
- Lau, A., 2018. *Årsregnskabet – hvilken sikkerhed skal du vælge?* FSR.
URL: <https://www.fsr.dk/aarsregnskabet-hvilken-sikkerhed-skal-du-vaelge>
(02.05.2022)
- Lægemiddelstyrelsen, 2020. *Lægemiddelstyrelsen sætter nu hårdere ind for at sikre offentliggørelsen af resultater fra kliniske forsøg*.
URL: <https://laegemiddelstyrelsen.dk/da/nyheder/2020/laegemiddelstyrelsen-saetter-nu-haardere-ind-for-at-sikre-offentliggoerelse-af-resultater-fra-kliniske-forsog/>
(08.05.2022)
- Patent- og Varemærkestyrelsen, 2022. *Rekordhøjt antal patentansøgninger fra danske virksomheder*. Ritzau.
URL: <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/rekordhojt-antal-patentansogninger-fra-danske-virksomheder?publisherId=13233760&releaseId=13648133> (02.05.2022)
- *Regnskabsmæssig nedskrivning af anlægsaktiver*, 2018. BDO Depechen.
URL: <https://www.bdo.dk/da-dk/faglig-info/depechen/depechen-artikler-2018/regnskabsmaessig-nedskrivning-af-anlaegsaktiver> (02.05.2022)

Bøger:

- Ernst & Young P/S, 2021. *Indsigt i årsregnskabsloven*. 8. udgave EY.
- Steffensen, H., m.fl, 2021. *Regnskabshåndbogen 2022*. PwC, Hellerup.

Hjemmesider:

- Coloplast, CVR – Det Centrale Virksomhedsregister.
URL: <https://datacvr.virk.dk/enhed/virksomhed/69749917?fritekst=Coloplast&sideIndex=0&size=10> (06.05.2022)
- *For os er service mere end at producere og levere produkter*, Coloplast.
URL: https://www.coloplast.dk/kontakt-coloplast-danmark/diverse-landingpages/dk_services (02.05.2022)
- Genmab A/S, Saxo Bank.
URL: <https://www.home.saxo/da-dk/products/stocks/popular/genmab-as> (02.05.2022)

- *Hvad er induktion og deduktion?* 2020. Hvad vil du vide?
URL: <https://hvadvilduide.dk/metode/induktion-og-deduktion/> (02.05.2022)
- *Hvem vi er*, Novo Nordisk.
URL: <https://www.novonordisk.dk/about/who-we-are.html> (02.05.2022)
- *Om os*, Rockwool.
URL: <https://www.rockwool.com/dk/om-os/> (02.05.2022)
- *Reliabilitet*, Metodeguiden, Aarhus Universitet.
URL: <https://metodeguiden.au.dk/reliabilitet> (02.05.2022)
- *Validitet*, Metodeguiden, Aarhus Universitet.
URL: <https://metodeguiden.au.dk/validitet> (02.05.2022)
- *Who we are*, Genmab.
URL: <https://www.genmab.com/who-we-are/#page-purpose> (02.05.2022)

Love, bekendtgørelser og regnskabsstandarder:

- *Bekendtgørelse af årsregnskabsloven*, 8. august 2019. Retsinformation.
URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/838> (02.05.2022)
- *International Accounting Standard 23*, 3. november 2008, FSR.
- *International Accounting Standard 36*, 3. november 2008, FSR.
- *International Accounting Standard 38*, 3. november 2008, FSR.
- *Regnskabvejledning for klasse B- og C-virksomheder*, 2020. FSR

Årsrapporter:

- Coloplast A/S, 2021. *Årsrapport 2020/21*
- Genmab A/S, 2020. *2020 Annual report*.
- Novo Nordisk A/S, 2020. *Annual report 2020*.
- Rockwool, 2020. *Årsrapport 2020 (uddrag)*.